

Evaluering af Diplomuddannelsen på børne- og ungeområdet

Modul 1, efterår 2007

Oxford Research A/S
Februar 2008

Indholdsfortegnelse

Kapitel 1. Indledning	7
1.1 Baggrunden for evalueringen.....	7
1.1.1 Diplomuddannelsen.....	8
1.2 Formål og fokus i evalueringen.....	8
1.3 Resumé.....	9
Kapitel 2. Metode og dataindsamling	11
2.1 Spørgeskemaundersøgelser.....	11
2.1.1 Spørgeskema til studerende.....	12
2.1.2 Spørgeskema til undervisere.....	13
2.2 Anvendelse af studie- og registerdata.....	13
2.3 Kvalitative dybdegående interview.....	14
2.3.1 Interview med studerende.....	14
2.3.2 Interview med undervisere.....	14
2.3.3 Interview med studievejledere.....	15
2.3.4 Interview med censorer.....	15
2.4 Læringsdagbog.....	15
2.5 Observationsstudier.....	16
2.6 Læringsseminar.....	16
Kapitel 3. De studerendes baggrund og frafald	17
3.1 Køn, lederstilling, uddannelsesbaggrund og arbejdsområde.....	17
3.2 Geografisk fordeling af optagne studerende.....	18
3.3 De studerendes alder og erhvervs erfaring på børne- og ungeområdet...	19
3.4 Frafald og frafaldsårsager.....	20
3.5 Evaluators vurdering.....	21
Kapitel 4. Struktur og opbygning	23
4.1 Holdninger til uddannelsens opbygning.....	24
4.2 Forbedringsforslag til den eksisterende struktur.....	25
4.3 Evaluators vurdering.....	25
Kapitel 5. Uddannelsens modul 1	27
5.1 Relevans af temaerne på modul 1.....	28
5.2 Udbytte og anvendelse af modul 1.....	29
5.3 Evaluators vurdering.....	30
Kapitel 6. Undervisning og læringsformer	31

6.1	Indsatsområder i undervisningen.....	31
6.1.1	Praksisnær undervisning – cases, eksempler og diskussion.....	32
6.1.2	Pensum og det generelle faglige niveau	34
6.2	Det faglige niveau opdelt på uddannelsessted	35
6.3	Eksamen og eksamensform.....	37
6.4	Evaluatorers vurdering	38
Kapitel 7.	Motivation og fællesskab	41
7.1	Anvendelse af studiegrupper	41
7.2	Sociale elementer med betydning for motivation.....	42
7.3	Socialt fællesskab på holdet	44
7.4	Evaluatorers vurdering	44
Kapitel 8.	Samlet tilfredshed og anvendelse af uddannelsen	47
8.1	Anvendelse af uddannelsen	48
8.2	Evaluatorers vurdering	49
Kapitel 9.	Den udvidede studievejledning.....	51
9.1	Studerendes og arbejdspladsernes brug af den udvidede studievejledning.....	51
9.1.1	Tilfredshed med studievejledningen	53
9.1.2	Årsager til at de studerende ikke bruger studievejledningen	54
9.2	Den udvidede studievejlednings betydning for motivation	55
9.3	Markedsføring af uddannelsen.....	56
9.4	Evaluatorers vurdering	57
Kapitel 10.	Deltagertilskud og vikarpulje.....	59
10.1	Omfanget af deltagertilskud og vikardækning	60
10.2	Betydning af deltagertilskud	60
10.3	Betydning af vikarpuljen	60
10.4	Barrierer for vikardækningen.....	62
10.5	Evaluatorers vurdering	63
Kapitel 11.	Forsknings- og udviklingspuljen	66
11.1	Fou-projekter i støbeskeen	66
11.2	Evaluatorers vurdering	67
Kapitel 12.	Læringsseminaret.....	68
12.1	Praksisnær undervisning.....	68
12.2	Det faglige niveau.....	69
12.3	Eksamen/karaktergivning.....	69
12.4	Balancen mellem arbejde og uddannelse	70

12.5 Vikarpuljen.....	70
12.6 Diverse.....	71
12.7 Nye vinkler i evalueringen	71
Bilag 1. Frafaldsanalyse.....	72
Bilag 2. Evalueringsdesign	73

Kapitel 1. Indledning

Nærværende delrapport 1 i evalueringen af den ny mulighed for diplomuddannelse på børne- og ungeområdet har til formål at fremlægge evalueringsresultater vedrørende uddannelsens første halvår. Særlige aktivitets- og støttemuligheder, der er oprettet specifikt i forbindelse med uddannelsen, bliver ligeledes evalueret i nærværende rapport.

1.1 Baggrunden for evalueringen

Baggrunden for evalueringen er oprettelsen af en diplomuddannelse rettet mod myndighedssagsbehandlere og leverandører på børne- og ungeområdet. Uddannelsen er oprettet på baggrund af forliget om Anbringelsesreformen, som trådte i kraft 1. januar 2006.

Anbringelsesreformen har til formål at forbedre indsatsen over for udsatte børn og unge og deres forældre. Reformen skal kvalitetssikre indsatsen og betyde færre brudte anbringelsesforløb. Dertil skal indsatsen være mere målrettet, og ressourcerne skal udnyttes bedre. Reformen indeholder en række underordnede emner, som tilsammen skal styrke indsatsen: Bedre inddragelse af familien, tidligere indsats, systematisk sagsbehandling, kvalitet i anbringelsen og i efterværnet og børns retssikkerhed.

Reformen består i overskrifter af lovændringer, pilotprojekt om børne- og ungepolitik i otte kommuner, uddannelsesaktiviteter, informationsaktiviteter, øget kontrol med kommunalbestyrelsens indsats og udredningsarbejde om børn og forældres retssikkerhed.

I forliget om Anbringelsesreformen er det fastlagt, at formålet med Anbringelsesreformen blandt andet skal opnås gennem uddannelsesaktiviteter for de medarbejdere, der arbejder med området i kommunerne. Uddannelsesaktiviteterne skal sikre systematik og kvalitet i sagsbehandlingen og indebære både kortere og længere uddannelsesforløb.

De kortere uddannelsesaktiviteter er udmøntet i en række temadage til politikere og forvaltningschefer, implementeringskurser for sagsbehandlere og afdelingsledere og introduktionskurser for nye sagsbehandlere.

Til længerevarende uddannelsesforløb blev der i reformen afsat en pulje på 10 mio. kroner i 2006, 20 mio. kr. i årene 2007-2009 og 15 mio. i årene herefter. Disse midler er indtil videre udmøntet i to aktiviteter. For det første en undersøgelse af behovet for en masteruddannelse. For det andet en diplomuddannelse med fokus på myndighed og leverandør på børne- og ungeområdet¹.

¹ www.social.dk og www.anbringelsesreformen.servicestyrelsen.dk

1.1.1 Diplomuddannelsen

Den ny mulighed for diplomuddannelse på børne- og ungeområdet henvender sig til alle medarbejdere, der arbejder med udsatte børn og unge og deres familier. Uddannelsen tager udgangspunkt i den sociale diplomuddannelse men afviger fra denne på en række områder:

For det første tager de eksempler og cases, der anvendes på uddannelsen, udgangspunkt i børne- og ungeområdet. For det andet sætter et nyt modul på uddannelsen fokus på det at være leverandør og myndighedssagsbehandler på sociale indsatser for børn og unge². Sidstnævnte indebærer, at målgruppen for uddannelsen spænder vidt fra dagplejemødre over familiekonsulenter til sagsbehandlere i de kommunale forvaltninger.

For det tredje er der en række tilknyttede aktiviteter, som på forskellig vis støtter op om uddannelsen. Et deltagertilskud, en udvidet studievejledning, en vikarpulje med midler til vikardækning for de studerende, der er sagsbehandlere og en forsknings- og udviklingspulje målrettet underviserne på uddannelsen.

For at få viden om, i hvilken udstrækning den ny mulighed for diplomuddannelse og de tilknyttede støtte- og forskningsaktiviteter bidrager til at styrke indsatsen over for børn, unge og deres familier, har Servicestyrelsen igangsat en evaluering³. Nærværende rapport er den første af i alt syv evalueringsrapporter, som vil blive udarbejdet frem til 2010.

1.2 Formål og fokus i evalueringen

Evalueringen af den ny mulighed for diplomuddannelse på børne- og ungeområdet sætter fokus på læring og kvalificering af uddannelsen. Evalueringen har således til formål at indsamle viden, der løbende gennem hele evalueringsforløbet kan danne grundlag for udvikling og forbedring af uddannelsen og de initiativer, der knytter sig til uddannelsen.

Som supplement til det lærings- og handlingsorienterede sigte har evalueringen endvidere til formål, at vurdere i hvilken udstrækning uddannelsen og de tilhørende initiativer bidrager til at styrke indsatsen over for udsatte børn og unge og deres familier. Dertil kommer et formål om at undersøge, hvordan uddannelsen og de tilhørende initiativer udvikler sig.

Evalueringen har således et sammensat formål, der trækker på flere forskellige evalueringsforståelser. For det første er der tale om en *effektevaluering*, der inddrager effekten af den pågældende indsats. For det andet er der tale om en *procesevaluering*, der sætter fokus på, hvordan processen i indsatsen udvikler og forandrer sig over tid. For det tredje er der tale om en *lærende* eller *formativ evaluering*, der er fremadrettet og sætter fokus på læring og handling⁴.

Evalueringen bibringer via en kombination af evalueringsretninger med forskelligartet og relevant viden, der har til hensigt at udvikle og forbedre uddannelsen og de

² Det er målet, at der skal være to moduler med dette fokus, men på nuværende tidspunkt er der kun godkendt et modul.

³ www.boerneungediplom.dk

⁴ Dahler-Larsen, Peter Et Krogstrup, Katrine (2001) *Tendenser i Evaluering*. Odense Universitetsforlag.

tilhørende initiativer i en retning, der styrker de studerendes udbytte af uddannelsen og den kommunale indsats på børne- og ungeområdet.

Evalueringsspørgsmålene er:

- Hvordan udvikler uddannelsen og de initiativer, der knytter sig til uddannelsen, sig?
- Hvad er effekten af uddannelsen og de initiativer, der knytter sig til uddannelsen?
- I hvilken udstrækning bidrager de samlede initiativer til en opkvalificering af de studerende?
- I hvilken udstrækning bidrager de samlede initiativer til at kvalificere indsatsen på børne- og ungeområdet?

På baggrund af evalueringsspørgsmålene er der opstillet en række læringsspørgsmål, som sætter fokus på evalueringens fremadrettede læringsperspektiv. Disse spørgsmål fremgår nedenfor og har tilsammen til formål at uddrage de vigtigste læringsperspektiver fra den indsamlede viden, som kan styrke uddannelsens bidrag til en styrket indsats over for udsatte børn, unge og deres familie.

Læringsspørgsmålene er:

- Hvordan kan uddannelsen og de tilknyttede aktiviteter justeres med henblik på at sikre kendskab og ansøgninger til uddannelsen?
- Hvordan kan uddannelsen og de tilknyttede aktiviteter justeres med henblik på at sikre motivation og fastholdelse på uddannelsen?
- Hvordan kan uddannelsen og de tilknyttede aktiviteter justeres med henblik på at sikre uddannelsens relevans og de studerendes og deres arbejdsplads udbytte af uddannelsen?

De opstillede evaluerings- og læringsspørgsmål forventes at kunne besvares og anvendes løbende i evalueringen. Det er således ikke forventningen, at alle elementer kan udfoldes til fulde i denne og første evalueringsrapport. Således er det fx for tidligt, på nuværende tidspunkt, hvor der er gennemført ét modul, at komme med mere end indledende kommentarer i forhold til uddannelsens og tilhørende initiativers bidrag til at kvalificere indsatsen på børne- og ungeområdet.

1.3 Resumé

Evalueringen viser, at den ny diplomuddannelse på børne- og ungeområdet har fået en god start. Der er således blevet etableret en uddannelse, som er generelt bredt efterspurgt, samtidig med der er et lavt frafald på 3 %. Blandt de studerende, som netop har gennemført modul 1, er der overordnet stor tilfredshed med uddannelsen og de studerende vurderer generelt, at emnerne er relevante. Samtidig tilkendegiver en stor andel af de studerende, at de har anvendt og reflekteret over uddannelsen i deres daglige arbejde, til trods for modul 1's overvejende teoretiske indhold. Indtrykket understreges af, at eksamen for modul 1 netop er gennemført med næsten udelukkende beståede karakterer og forholdsvist få udsættelser af eksamen. I tillæg er der etableret et socialt miljø, som er med til at motivere de studerende til at gennemføre uddannelsen.

De studerende synes generelt, at det er spændende og udfordrende at starte på uddannelsen. Flere studerende synes dog samtidig, at det er overordentlig svært, at balancere arbejde og uddannelse under den nuværende struktur med 8 uger, hvoraf 4

uger er uddannelse og 4 uger er undervisning. Evalueringen finder dog ikke belæg for at ændre på strukturen. Derimod kan der iværksættes en række tiltag, som kan få strukturen til at fungere mere efter hensigten, såsom tidligere udmelding af undervisningsplan, pensum og eksamen samt øget indsats i forhold til at støtte op om planlægningen og dialogen med lederen på arbejdspladsen.

Hensigten om at etablere en uddannelse, hvor der anvendes cases og eksempler har vist sig at være velvalgt. De studerende angiver i høj grad den praksisnære undervisning som den mest udbytterige. Samtidig er dette et område, som der med fordel kan lægges endnu mere vægt på – såvel i form af inddragelse af flere cases som i form af udvikling af cases med større relevans for børne- og ungeområdet. Et andet indsatsområde er pensum og det generelle faglige niveau. De studerende vurderer således, at pensum til tider er for svært, og at det generelle niveau i undervisningen er for højt. Der eksisterer dog en ikke uvæsentlig forskel mellem de studerendes opfattelse af de faglige niveau opdelt på uddannelsessted, som forhåbentlig kan bruges fremadrettet til at justere niveau og indhold mellem uddannelsesstederne. På CVU Vest vurderes det faglige niveau således som passende af stort set alle studerende, hvilket ikke er tilfældet på de øvrige uddannelsessteder.

Vurderingen af den udvidede studievejledning er, at tiltaget har haft en positiv effekt på kendskab til uddannelsen og motivation til at starte på uddannelsen blandt de studerende. Der er generel tilfredshed blandt de studerende, der har brugt studievejledningen og den udvidede studievejledning fremstår generelt som synlig blandt de studerende. Evalueringens resultater tydeliggør, at et særdeles vigtigt indsatsområde for den udvidede studievejledning er konsulentbistanden på arbejdspladsen. Samtlige udvidede studievejledere har tilbudt denne service, men efterspørgslen har ikke været stor. Vigtigheden af denne indsats understreges af, at flere studerende netop fremhæver strukturering af uddannelsen i samspil med arbejdslivet som den største årsag til frustration. Det er således meget svært for flere studerende at finde balancen mellem arbejdsliv og uddannelse. For at sikre motivation, fastholdelse og udbytte af uddannelsen er der behov for uddannelsesplanlægning blandt en stor gruppe af studerende. Dette problem er særligt udtalt blandt den gruppe af studerende som modtager vikardækning. Hvor vikardækningen og deltagertilskuddet utvivlsomt er stærkt medvirkende til at sikre et stort optag på uddannelsen, så fungerer vikardækningen ikke efter hensigten i praksis. For flere studerende er det således gældende, at arbejdspladsen modtager vikardækning uden at det har resulteret i arbejdsnedsættelse for den studerende i undervisningsperioden.

Forhåbningen til nærværende evalueringsrapport er, at den kan bidrage med inspiration og ideer, der kan udvikle, justere og forbedre uddannelsens indhold og tilknyttede initiativer til fordel for den samlede indsats på børne- og ungeområdet. Første skridt på vejen er blevet taget med denne evalueringsrapport, og det næste af mange frem mod år 2010 blev taget den 8. februar 2008, hvor de involverede aktører var indbudt til læringsseminar.

Kapitel 2. Metode og dataindsamling

Der anvendes en række forskellige metoder for at besvare evalueringsspørgsmålene. En sådan *metodetriangulering* styrker evalueringens validitet, idet den viden, der indsamles via de forskellige metoder, supplerer hinanden med de styrker, der er indeholdt i de enkelte metoder. Der anvendes i evalueringen følgende dataindsamlingsmetoder:

- Spørgeskemaundersøgelse
- Udtræk fra studie- og puljedata fra uddannelsesstederne og Servicestyrelsen
- Kvalitative, dybdegående interview
- Læringsdagbog for udvalgte studerende
- Observationsstudier

Hertil kommer to *læringsseminarer* i evalueringsperioden og en afsluttende *udviklingskonference*, der skal være med til at sikre, at den indsamlede viden anvendes fremadrettet til udvikling og forbedring af uddannelsen og de tilknyttede initiativer.

Ikke kun valget af dataindsamlingsmetoder men også anvendelsen af metoderne er med til at understøtte det læringsorienterede formål. I de metoder, der anvendes, indarbejdes det lærings- og handlingsorienterede aspekt.

Evalueringen er en 360° evaluering, hvor der gøres brug af *kildetriangulering* i dataindsamlingen. Det indebærer, at mange forskellige grupper inddrages i evalueringen. Det afspejler og nødvendiggøres af, at der i forbindelse med en uddannelse er mange interessenter, der er væsentlige at inddrage. I evalueringen inddrages således undervisere, censorer, studievejledere, studerende, de studerendes ledere og de studerendes kolleger. Dertil inddrages Servicestyrelsen og evalueringens referencegruppe løbende i evalueringen. Alle grupperne har en holdning til og en oplevelse af uddannelsen fra deres specifikke synsvinkel, som er interessant og vigtig at inddrage.

Nedenfor redegøres for, hvordan de enkelte dataindsamlingsmetoder anvendes i evalueringen.

2.1 Spørgeskemaundersøgelser

I forbindelse med evalueringen er der gennemført en spørgeskemaundersøgelse med de studerende og en spørgeskemaundersøgelse med underviserne på uddannelsen. Begge spørgeskemaer er udsendt elektronisk via en e-mail med et link til et elektronisk spørgeskema. Navne og e-mailadresser på de studerende og de gennemgående undervisere har Oxford Research modtaget fra de fem uddannelsessteder. I svarperioden har der været udsendt én rykkermail.

En række af de e-mails, der blev sendt til de studerende, kunne ikke leveres. I nogle tilfælde var der tale om nedlagte e-mailadresser, i andre formentlig om tryk- eller læsefejl, der resulterede i fejl i mailadresserne. I samtlige tilfælde er der taget kontakt til de studerende privat eller på arbejdspladsen, e-mailadressen er blevet rettet og de studerende har modtaget et spørgeskema med en forlænget svarfrist.

Databehandlingen gennemføres med et 95 % signifikansniveau i forbindelse med undersøgelse af årsagssammenhænge, og dermed med en usikkerhed på 5 %, som er

fast standard i de fleste samfundsvidenskabelige undersøgelser. I databehandlingen er svarkategorierne 'ikke relevant' og 'ved ikke' frasorteret inden resultaterne er præsenteret. Alle procentberegninger indeholder således respondenter, der har fundet det relevant at svare på det pågældende spørgsmål.

Der er gennemført en frafaldsanalyse på spørgeskemaundersøgelsen blandt de studerende. Konklusionen af denne er, at der ikke er nogen markante forskelle mellem fordelingen på baggrundsvARIABLE, når respondenterne i spørgeskemaundersøgelsen sammenlignes med den samlede population. Det betyder, at resultaterne fra spørgeskemaundersøgelsen kan forventes at være gældende for hele populationen. Resultaterne fra frafaldsundersøgelsen fremgår af bilag 1. Det er på grund af den lille population ikke relevant at gennemføre en frafaldsundersøgelse blandt underviserne. Det kan blot konstateres, at 14 ud af 19 undervisere har svaret på spørgeskemaet, og at alle uddannelsesstederne er repræsenteret med besvarelser⁵.

2.1.1 Spørgeskema til studerende

Formålet med at indsamle data via et spørgeskema til de studerende på uddannelsen er først og fremmest at skabe kvantitativ og generaliserbar viden om de studerendes oplevelse af uddannelsen og sætte fokus på den udviklings- og læringsproces, uddannelsen sætter i gang hos de studerende.

Samtlige 129 studerende har modtaget spørgeskemaet, hvoraf 85 har svaret. Dette giver en svarprocent på 65,9 %, hvilket er særdeles tilfredsstillende for denne type undersøgelse. Dog er svarprocenten for DSH Odense 42,9 %, hvilket om muligt bør forbedres i senere spørgeskemaundersøgelser.

De studerende får et spørgeskema tilsendt ved afslutningen af hvert af uddannelsens moduler. Det betyder, at evalueringen kan sige noget om, hvordan de studerende udvikler sig gennem uddannelsesforløbet, idet enkelte spørgsmål vil være enslydende i forbindelse med hvert modul. Det betyder endvidere, at modul 1-5 evalueres af to eller flere årgange af studerende, hvorved den samlede evaluering kan undersøge, om tilfredsheden på forskellige parametre på de enkelte moduler udvikler sig i positiv eller negativ retning over tid.

Spørgeskemaet er struktureret i en række overordnede temaer, hvor flere af dem forventes at gå igen i de spørgeskemaer, som de samme studerende vil modtage ved afslutning af hvert modul. Spørgeskemaet, som de studerende har modtaget efter modul 1, er struktureret i følgende temaer:

- A. Din baggrund, erfaring og første kendskab til uddannelsen
- B. Undervisning, indhold, opbygning og fagligt niveau
- C. Modul 1
- D. Socialt og fagligt fællesskab på uddannelsen
- E. Studievejledningen
- F. Vikarpuljen
- G. Uddannelsen som helhed

I alle temaer er det læringsorienterede og fremadrettede formål med evalueringen tænkt ind, således at de studerende har mulighed for at komme med forslag til justeringer og lignende.

⁵ Der er dog kun et enkelt svar fra DSH Århus.

2.1.2 Spørgeskema til undervisere

I forbindelse med første udsendelse har 19 undervisere modtaget et spørgeskema om diplomuddannelsen på børne- og ungeområdet, hvoraf 14 svarede på skemaet. Svarprocenten er dermed 73,7 %. De 19 undervisere er udvalgt i samarbejde med studievejlederne på de fem uddannelsessteder. Således har typisk kun gennemgående undervisere modtaget spørgeskemaet, idet antagelsen er, at de vil have den bedste forudsætning for at svare på evalueringsspørgsmålene. Spørgeskemaundersøgelsen viser, at 8 af de 14 er fastansatte på uddannelsesstederne, og at 13 undervisere vurderer, at de har henholdsvis et 'godt' eller 'rigtig godt' kendskab til børne- og ungeområdet.

I næste fase af evalueringen (fase 2) udvides med underviserne på modul 2, i fase 3 udvides med underviserne på uddannelsens modul 3 osv. Dette betyder forventeligt, at antallet af besvarelser blandt underviserne vil blive større i forbindelse med de kommende evalueringsrapporter, hvorved dette metodeelement kan indgå med større vægt, end tilfældet er i nærværende evalueringsrapport.

Som for spørgeskemaundersøgelsen med de studerende giver spørgeskemaundersøgelsen med underviserne også mulighed for at konkludere på uddannelsens udvikling over tid, da modul 1, 2, 3, 4 og 5 evalueres to eller flere gange i løbet af evalueringen.

Spørgeskemaet til underviserne indeholder følgende temaer:

- A. Tilknytning til uddannelsen
- B. Undervisningen og de studerende
- C. Studievejledning
- D. Forsknings- og udviklingspuljen

Spørgeskemaet til underviserne er udviklet med udgangspunkt i, at underviserne på den ene side er eksperter på området, og derfor har mulighed for at vurdere uddannelsen fra en faglig synsvinkel og på den anden side indgår som en del af indsatsen, der evalueres, og derfor også bedes vurdere deres egen indsats som underviser på uddannelsen.

2.2 Anvendelse af studie- og registerdata

Data fra spørgeskemaundersøgelsen med de studerende suppleres med en række baggrundsdata om de studerende fra uddannelsesstederne. Disse data danner tilsammen grundlag for at undersøge, hvordan uddannelsen og de tilhørende initiativer rent kvantitativt udvikler sig i løbet af evalueringsperioden, samt om der eksisterer eventuelle geografiske forskelle i forhold til bl.a. antal ansøgere, de studerendes uddannelses- og erhvervmæssige baggrund og brug af vikarpuljen og forsknings- og udviklingspuljen.

Fra Servicestyrelsen modtages data om vikarpuljen og forsknings- og udviklingspuljen, hvorved det på sigt bliver muligt at følge udviklingen i de to puljer.

I nærværende delrapport er behandlingen af vikarpuljen en deskriptiv redegørelse for hvem og hvor mange, der har søgt puljen og hvor mange midler, der er givet. Hertil

suppleres afsnittet om vikarpuljen af både data fra spørgeskemaundersøgelsen og dybdeinterview med studerende.

Der er på afrapporteringstidspunktet ikke bevilliget midler fra forsknings- og udviklingspuljen. Delrapporten her er derfor begrænset til at konkludere på udsagn og holdninger vedrørende de muligheder og begrænsninger, der ligger i puljens udformning i følge de interviewede undervisere og studievejledere.

2.3 Kvalitative dybdegående interview

Som grundlag for denne rapport er der gennemført kvalitative dybdeinterview med 10 studerende, 5 studievejledere, 10 undervisere⁶ og én censor. Disse interview er særligt centrale for læringsaspektet i evalueringen. I dybdegående og semistrukturerede interview er der rum til at udfolde idéer og tanker, der kan være med til at forbedre og udvikle uddannelsen. Samtidig er der plads til udfolde, hvorfor nogle elementer i uddannelsen fungerer godt.

Der er udviklet semistrukturerede interviewguider til hver målgruppe for interviewene. Fordelen ved en semistruktureret tilgang til interviewene er, at guiden på den ene side sikrer, at interviewet dækker de områder, som man ønsker undersøgt. På den anden side holder den semistrukturerede guide interviewet åbent i en sådan grad, at der er plads til at inddrage andre emner, som interviewpersonen finder relevante, men som ligger udover de emner, som på forhånd er tænkt ind i guiden.

2.3.1 Interview med studerende

De 10 studerende (to fra hvert uddannelsessted), der er interviewpersoner gennem hele forløbet, vil deltage i 6 interview af ca. en times varighed i løbet af uddannelsen. Der gennemføres et interview ved afslutningen af hvert modul. De bliver dertil bedt om at reflektere over uddannelsen i læringsdagbogen midt i hvert modul. De studerende er rekrutteret med udgangspunkt i, at de skal have lyst til at bidrage til en kvalificering af uddannelsen. Det er endvidere anset som en fordel, hvis de studerende er af den opfattelse, at de selv kan få et udbytte af at deltage.

De studerende spørges bl.a. om motivation, engagement, uddannelsens struktur og opbygning, undervisningsformer, det faglige niveau, sammensætningen af de studerende, studiegrupper og fællesskab på holdet, sammenhæng mellem arbejde og uddannelse, eksamen, den udvidede studievejledning og vikarpuljen.

2.3.2 Interview med undervisere

På hvert uddannelsessted er gennemført interview af to undervisere, som udvælges i samarbejde med studievejlederen på uddannelsen. Da nærværende evalueringsrapport er den eneste, der kun omhandler et enkelt modul, er til interviewene udvalgt de undervisere, der er mest gennemgående på modul 1.

⁶ To undervisere fungerer ligeledes som studievejledere, hvorved disse interview rent praktisk blev slået sammen i forbindelse med indhentningen af data.

I følgende dele af evalueringen er der ligeledes fokus på et modul, men i det omfang, det er muligt, interviewes de samme undervisere igen. Det kræver, at underviserne underviser på flere af uddannelsens moduler.

I interviewet med underviserne lægges vægt på uddannelsens struktur og opbygning, det faglige indhold, de studerendes faglige niveau og engagement, betydningen af studiegrupper og fællesskab på holdet, undervisningsformer og forsknings- og udviklingspuljen.

2.3.3 Interview med studievejledere

Der er gennemført interview med en udvidet studievejleder fra hvert af de fem uddannelsessteder. Studievejlederne har den overordnede viden om fx kursusgange, moduler, underviserne, uddannelsesstedet, de studerende og opbygningen af uddannelsen, som er vigtig at få med i evalueringen. Hertil er de opgaver, som den udvidede studievejledning varetager, centrale i interview med studievejledere.

2.3.4 Interview med censorer

Formålet med at interviewe censorerne er at afdække forhold omkring eksamensform, de studerendes præstationer og sammenhæng mellem eksamen og uddannelsens opbygning og faglige niveau. Viden om disse emner suppleres af både data fra spørgeskemaundersøgelsen med de studerende, interview med studerende, interview med undervisere og karakterniveauet på uddannelsesstederne.

2.4 Læringsdagbog

Læringsdagbogen er et redskab, der skal gøre det muligt at følge udvalgte studerende tæt gennem deres uddannelsesforløb. De udvalgte studerende bedes midt i hvert modul om at opdatere deres læringsdagbog.

Konkret modtager de studerende en mail med et vedhæftet dokument, der udgør læringsdagbogen. De studerende modtager første gang en mail om læringsdagbogen midt i gennemførelsen af modul 2. I forbindelse med modul 1 er der således ikke indsamlet viden gennem læringsdagbogen. De studerende bedes nedfælde tanker, oplevelser og overvejelser relateret til uddannelsen.

I læringsdagbogen er indføjet et kort resumé med de væsentligste pointer fra det interview, som den studerende deltog i ved afslutningen af modul 1. Disse korte resuméer giver de studerende mulighed for at reflektere over hvorvidt og hvordan, de har ændret opfattelse af uddannelsen og de tilknyttede initiativer siden interviewtidspunktet.

Læringsdagbogen er fortrolig og den studerendes egen. Kun Oxford Researchs konsulenter vil udover den studerende læse dagbogen med henblik på at afdække og gengive de studerendes udvikling og eventuelle holdningsændringer i løbet af uddannelsen.

Læringshåndbogen er som dataindsamlingsmetode central i forhold til de proces- og udviklingsorienterede formål med evalueringen.

2.5 Observationsstudier

I forbindelse med modul 1 er foretaget ét observationsstudie af undervisningen. Det har ikke været muligt at gennemføre observationsstudier på alle fem uddannelsessteder, da undervisningen på flere af uddannelsesstederne blev afsluttet på et så tidligt tidspunkt i forhold til evalueringens opstart, at det ikke var muligt at forberede og gennemføre observation.

Observationsstudier af undervisningen har til formål, at fungere som et eksplorativt værktøj, der gør det muligt at indsamle viden om uddannelsen og undervisningen. Fordelen ved et eksplorativt metodeværktøj som observation er, at dataindsamlingen er åben over for fund, som man ikke på forhånd har formuleret som opmærksomhedspunkter i dataindsamlingen. Dertil er observationsstudier en måde at indsamle viden om den konkrete kontekst, som er evalueringens genstand. Den viden er vigtig i forhold til en kvalificering af den resterende dataindsamling via spørgeskemakonstruktion og forberedelse og gennemførelse af dybdeinterview. Endelig supplerer observationsstudierne den resterende dataindsamling i forhold til emner som fx interaktion, fagligt engagement og følsomme temaer, der kan være svære at beskrive eller være bevidste om i en interviewsituation.

I forbindelse med observationsstudierne er det også muligt at gennemføre uformelle samtaler med studerende og undervisere om forhold, der observeres og er interessante at få uddybet. Disse uformelle interview er særligt informationsholdige, da de gennemføres i den situationsbestemte og rummelige kontekst af uddannelsen og undervisningen, som er genstand for evaluering.

I forbindelse med undervisning på de følgende moduler vil der ligeledes gennemføres observationsstudier af arbejdet i studiegrupper.

2.6 Læringsseminar

Afslutningsvis i evalueringens fase 1, 3 og 5 (jf. bilag 2) afholdes læringsseminar med deltagelse af repræsentanter fra Servicestyrelsen, studievejledere og undervisere. Seminaret afholdes efter afrapporteringen på den pågældende fase er sket.

På første læringsseminar præsenteres deltagerne for resultater i evalueringen af modul 1. Deltagerne får hermed mulighed for at kommentere og fortolke på data og kvalificere den videre evaluering. Samtidig vil der blive sat fokus på udvikling og læring. Med udgangspunkt i de aktuelle data og fortolkninger diskuteres mulige forbedringer og ændringer af uddannelsen, de tilhørende initiativer og tilrettelæggelsen af kommende modulkurser. Hermed sikrer læringsseminarerne en løbende udviklingsproces i både gennemførelsen af evalueringen og i udviklingen af uddannelsen og de tilknyttede initiativer.

Kapitel 3. De studerendes baggrund og frafald

I dette kapitel vil søgningen til uddannelsen og sammensætningen af de studerende på uddannelsen være i fokus. Hvor mange og hvem ansøger og optages på uddannelsen? Hvor er de studerende fra, og hvilken baggrund har de? Kapitlet forholder sig også til frafald på uddannelsen.

Afsnittet har for det første til formål at strukturere og samle op på viden, der gør det muligt at få overblik over den gruppe studerende, der følger uddannelsen. For det andet er formålet at bidrage med viden om, hvordan det er muligt at minimere frafaldet og justere uddannelsen og information om uddannelsen, så den appellerer til den gruppe, man ønsker at opkvalificere.

Afsnittet vil også undersøge, hvorvidt der er forskel på fx søgning, de studerendes baggrund og frafaldsårsager på tværs af de fem uddannelsessteder, der udbyder uddannelsen. Indholdet bygger primært på udtræk fra studiedata fra uddannelsesstederne og på spørgeskemaundersøgelsen med de studerende. Dertil inddrages relevante aspekter fra spørgeskemaundersøgelsen med underviserne og interview med studerende, undervisere og studievejledere.

3.1 Køn, lederstilling, uddannelsesbaggrund og arbejdsområde

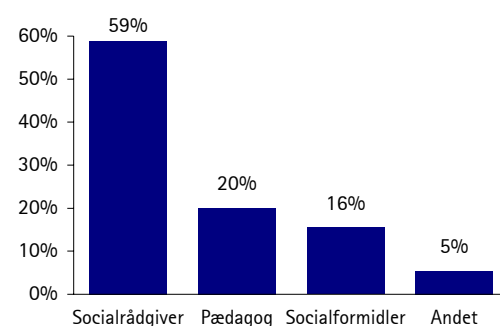
I populationen, det vil sige blandt samtlige studerende på uddannelsen, er der 93 % kvinder og 7 % mænd. 9 % af de studerende, der har svaret på spørgeskemaet, har en lederstilling⁷. Det svarer til 8 respondenter, og disse er alle kvinder.

Fordelingen på uddannelsesbaggrund ser ud, som figur 3.1 viser. Næsten 60 % er socialrådgiveruddannede, 20 % har en pædagoguddannelse og 16 % er socialformidlere. Gruppen 'Andet' indeholder 7 respondenter og består af 4 læreruddannede, en omsorgsassistent, en socionom og en magister i psykologi og pædagogik.

Af de studerende, der har svaret på spørgeskemaet, arbejder 69 % med myndighedssagsbehandling, mens 31 % er leverandører. I forhold til fordelingen opdelt på de fem uddannelsessteder er det kun CVU Vest i Esbjerg, der afviger væsentligt fra gennemsnittet. Her er fordelingen sådan, at kun 17 % af de studerende arbejder på myndighedsniveau, mens 83 % er fra leverandørniveauet. Der er, ikke overraskende, stort sammenfald mellem de studerendes uddannelse og hvad de arbejder med. Kun 3 af de 47 respondenter, der

Figur 3.1: De studerendes uddannelsesbaggrund

N = 129

Kilde: Oxford Research 2008, studiedata fra uddannelsesstederne

⁷ Bemærk, at det her er stikprøven fra spørgeskemaundersøgelsen med de studerende (n = 85), der anvendes. I nærværende afsnit veksles mellem procentfordelinger fra populationen og stikprøven. Det er kun enkelte baggrundsdata, der findes for populationen.

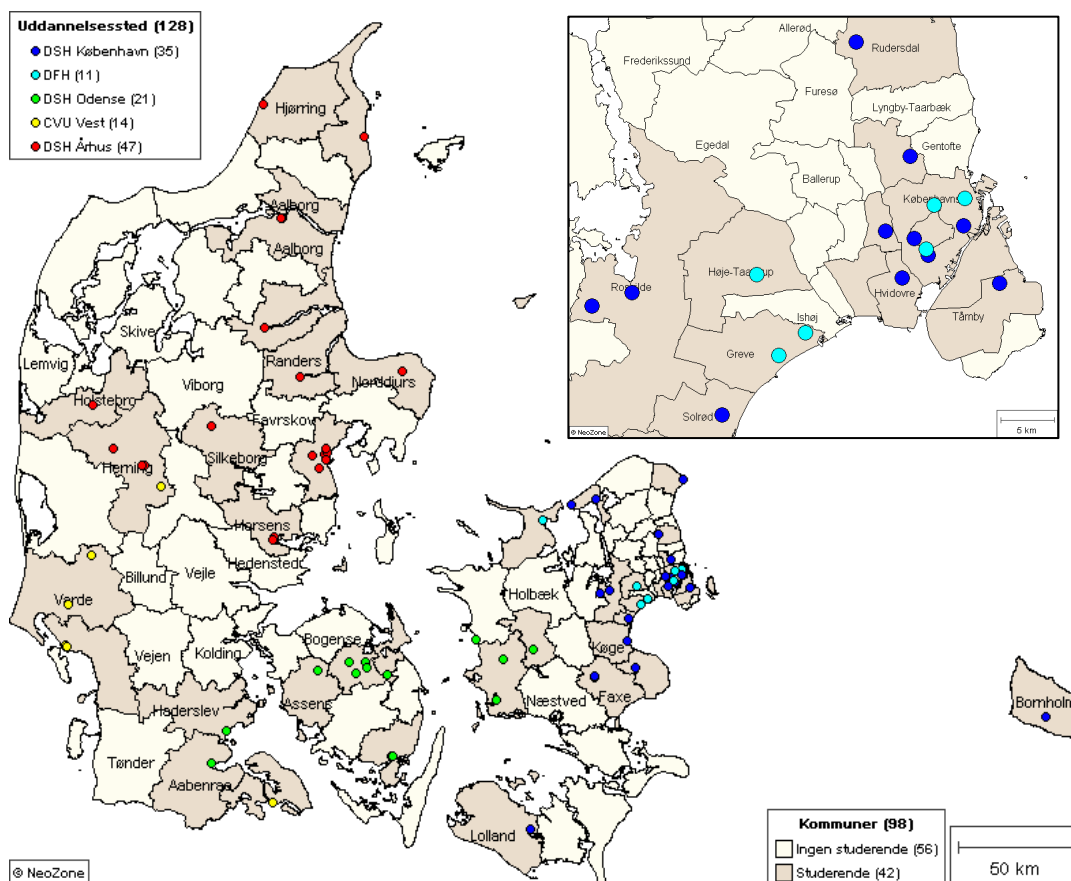
er socialrådgiveruddannet og 1 af de 14 socialformidlere arbejder med tilbud på leve-
randørniveau. En enkelt pædagoguddannet arbejder med myndighedssagsbehandling.

I spørgeskemaundersøgelsen er de studerende også blevet spurgt, om de går på ud-
dannelsen sammen med andre fra arbejdspladsen. 73 % er på uddannelsen samtidig
med andre fra arbejdspladsen, mens 27 % svarer, at de er den eneste fra arbejdsplad-
sen, der er i gang med uddannelsen⁸.

3.2 Geografisk fordeling af optagne studerende

Figur 3.2 viser den geografiske fordeling på de optagne studerende. Der er med und-
tagelse af DSH-Århus og DSH-Odense lighed mellem antal optagne studerende og
antal ansøgere. I Århus blev der optaget 48 af 65 ansøgere efter 'først til mølle' prin-
cippet. I Odense blev to ansøgere ikke optaget i efteråret 2007, men i stedet overført
til forårsholdet 2008.

Figur 3.2: Geografisk spredning blandt de studerende og fordelingen på kommuner
n = 128

Kilde: Oxford Research 2008, studiedata fra uddannelsesstederne
Note: N = 128 da en studerende ikke har opgivet arbejdssted

⁸ Her skal det bemærkes, at "arbejdsplads" er defineret af den enkelte respondent og nogle kan opfatte kommunen, som arbejdspladsen, mens andre tænker arbejdspladsen mere begrænset til at være fx et socialcenter eller et team af familiekonsulenter.

Det fremgår af kortet i figur 3.2, at de studerende er spredt bredt ud geografisk. Det er dog på nuværende tidspunkt langt fra alle kommuner, som har studerende indskrevet på uddannelsen. Som tidligere omtalt er flere kommuner repræsenteret med mere end én studerende. Kortet viser, at:

CVU Vest har studerende fra Esbjerg kommune, Varde Kommune, Herning Kommune, Haderslev Kommune og Sønderborg Kommune.

DSH Århus har studerende fra følgende kommuner: Århus, Horsens, Randers, Holstebro, Ålborg, Herning, Frederikshavn, Hjørring, Norddjurs, Mariager, Silkeborg og Varde.

DSH Odense har studerende, der er ansat i Svendborg, Odense, Åbenrå, Slagelse, Sorø, Kerteminde, Haderslev og Assens Kommuner.

DFHs studerende repræsenterer Greve kommune, Høje Tåstrup kommune, Slagelse kommune, Københavns kommune og Region Sjælland. Hertil kommer en studerende, der er ansat i et selvstændigt socialpædagogisk projekt for utilpassede og kriminelle unge.

DSH København har studerende fra følgende kommuner: København, Bornholm, Køge, Halsnæs, Rødovre, Gladsaxe, Solrød, Faxe, Roskilde, Tårnby, Rudersdal, Stevn, Helsingør, Frederiksberg, Hvidovre og Lolland.

Endvidere viser figur 3.2, at der på det første halvår af den ny mulighed for diplomuddannelse på børne- og ungeområdet været studerende fra 42 af 98 kommuner. De hvide kommuner angiver kommuner, som ikke har indskrevet studerende på uddannelsen.

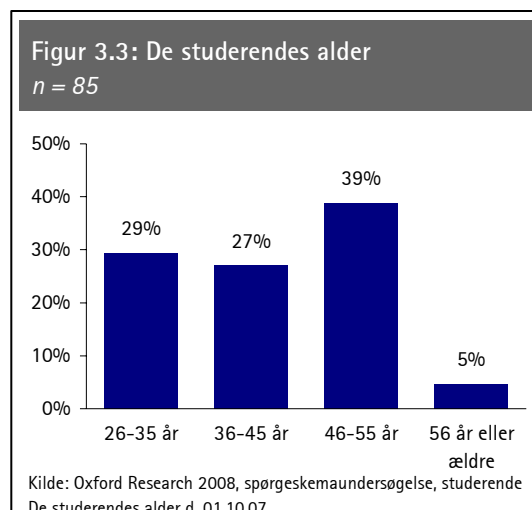
3.3 De studerendes alder og erhvervs erfaring på børne- og ungeområdet

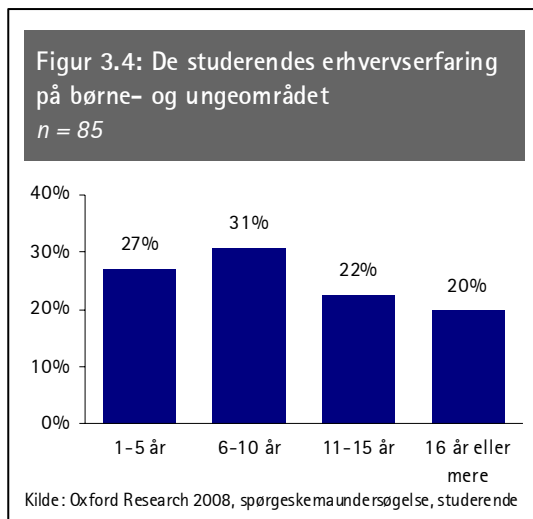
Med hensyn til aldersfordelingen blandt de studerende på uddannelsen viser figur 3.3, at der er stor spredning, og at de fleste studerende (39 %) ligger i aldersgruppen 46-55 år. Dernæst følger de 26-35-årige.

Spredningen på de studerendes erhvervs erfaring på børne- og ungeområdet er stor. Fordelingen af de studerendes erhvervs erfaring ses af figur 3.4.

Det er hverken for alder eller erhvervs erfaring muligt at konkludere, hvorvidt de studerende på uddannelsen er et repræsentativt udsnit af de medarbejdere, der udgør målgruppen for uddannelsen. En sådan analyse kræver baggrundsuplysninger om samtlige medarbejdere på børne- og ungeområdet i Danmark. Det kan dog konkluderes, at uddannelsen synes at appellere til medarbejdere med både vidt forskellig anciennitet på området og til medarbejdere i alle aldre.

Den spredning, der eksisterer for erhvervs erfaring og alder, kan betyde en stor udfordring for underviserne. Alder påvirker ofte ens tilgang til indlæring, og det kan

også betyde, at der er stor forskel på, hvornår de studerende sidst har været på længere uddannelsesforløb. Flere af de studerende peger i interviewene på, at det kan være svært at vænne sig til at "sidde på skolebænken igen". Også studievejlederne peger på, at flere af de studerende skal "lære" at studere igen.

De data, der er behandlet i nærværende afsnit, giver selvstændig viden om de studerende på uddannelsen. Samtidig er disse data væsentlige baggrundsvariable i den videre analyse, hvor de benyttes til at undersøge bagvedliggende årsager og

tendenser i de studerendes holdningstilkendegivelser.

3.4 Frafald og frafaldsårsager

I alt 4 studerende med tilskud er stoppet på uddannelsen, efter de har påbegyndt undervisningen. Derudover mødte én studerende med tilskud aldrig op til 1. undervisningsgang. Spørgeskemaundersøgelsen og interview med udvidede studievejledere viser, at 3 ud af 4 studerende angiver, at vilkårene på arbejdspladsen og problemer med at få arbejde og uddannelse til at hænge sammen under den eksisterende opbygning på uddannelsen er de væsentligste årsager til, at de er frafaldet uddannelsen. Den fjerde respondent er frafaldet uddannelsen pga. dels for store krav til forberedelse, og dels personlige og sociale årsager. Ud af de fire studerende, der er stoppet på uddannelsen, har tre besvaret spørgeskemaundersøgelsen. To ud af disse tre studerende vil ikke anbefale uddannelsen til andre.

Det kan på denne baggrund konkluderes, at der er et særdeles lavt frafald på uddannelsen. Om end dette frafald er lavt, viser besvarelsene, at det i 3 af 4 tilfælde skyldes problemer med at få arbejde og uddannelse til at hænge sammen.

Det lave frafald betyder samtidig, at nærværende evalueringsrapport har det positive udgangspunkt, at det, i de kommende kapitler, er muligt at fokusere næsten udelukkende på at støtte op om fastholdelse frem for at analysere frafald. Fastholdelse afhænger af en række faktorer, hvorfor emnet behandles løbende i de følgende kapitler, hvor disse faktorer evalueres selvstændigt.

Formålet hermed er at svare på et af de centrale evalueringsspørgsmål; hvordan uddannelsen og de tilknyttede aktiviteter kan justeres med henblik på at sikre motivation og fastholdelse på uddannelsen?

3.5 Evaluators vurdering

Af nærværende kapitel kan det konkluderes, at der er

- En fornuftig geografisk spredning på, hvor de studerende på uddannelsen kommer fra.
- Stor spredning på de studerendes alder og erhvervs erfaring på børne- og ungeområdet
- At der ca. 30 % leverandører og 70 % myndighedssagsbehandlere på uddannelsen
- At der er 7 % mænd og 93 % kvinder på uddannelsen
- At der er et frafald på 4 studerende (december 2007)

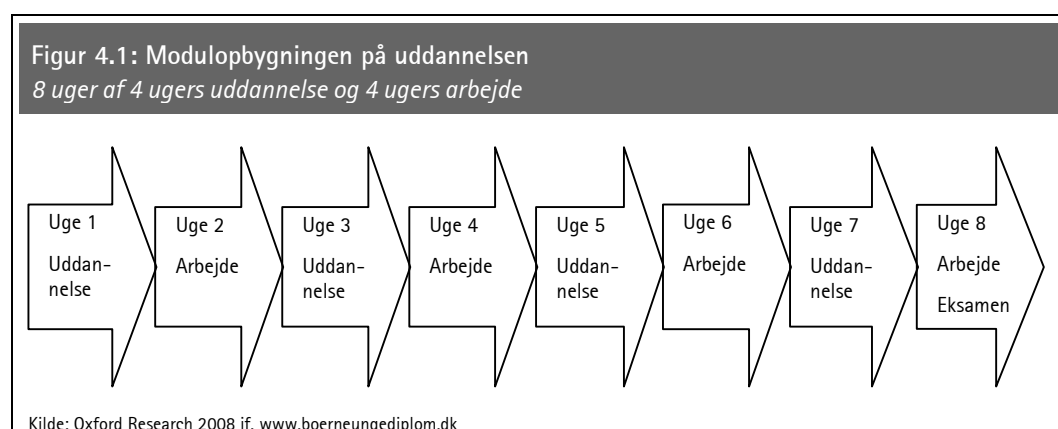
Desuden viser data, at flere kommuner/arbejdspladser er repræsenteret med mere end én medarbejder. Endvidere er der tendens til stor variation i antal ansøgere på uddannelsesstederne. Særlig stor har søgningen været i Århus, således har DSH Århus ikke været i stand til at optage alle ansøgere i efteråret 2007.

Kapitel 4. Struktur og opbygning

Modulerne på uddannelsen er bygget op således, at et modul har en varighed af 8 uger. De 8 uger indeholder, som nedenstående figur illustrerer, 4 ugers uddannelse og 4 uger med arbejde, således at de studerende veksler mellem at være på arbejde og være på uddannelse. Nogle af de uger, hvor de studerende er på uddannelsen, er der tale om to undervisningsdage, andre uger om tre undervisningsdage. De resterende dage i ugen er sat af til forberedelse. Den sidste arbejdsuge i perioden på de 8 uger er samtidig eksamensperiode.

Varigheden på 8 uger med 4 ugers arbejde ind imellem tager udgangspunkt i, at man som lønmodtager på en diplomuddannelse kan få Statens Voksenuddannelsesstøtte (SVU) i op til 8 uger på et år⁹. Det betyder, at de studerende med denne opbygning kan få SVU til samtlige uger på uddannelsen (2 moduler a 4 uger om året).

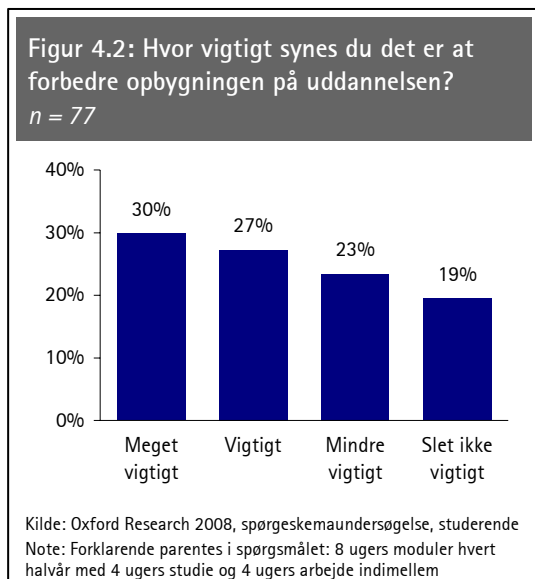
På hvert halvår i en periode på 3 år afvikles ét modul, og de studerende skal, for at få deltagertilskud, tilmelde sig den samlede uddannelse og gennemføre den på de 3 år. Det er specielt for den nye diplomuddannelse, idet den sociale diplomuddannelse ikke differentierer mellem studerende, der tilmelder sig hele uddannelsen og studerende, der tilmelder sig fx et eller to moduler af den samlede uddannelse.

Nærværende kapitel har til formål at undersøge og komme med forslag til forbedringer i forhold til uddannelsens rent praktiske og tidsmæssige opbygning. Hvordan passer opbygningen til de studerendes baggrund og arbejdssituation? Hvordan passer opbygningen til indlæringen, anvendelse af teori i praksis, det faglige niveau og de krav der er til forberedelse på uddannelsen? I kommende evalueringsrapporter vil det også blive undersøgt, hvordan de studerendes ledere mener, opbygningen er forenelig med tilrettelæggelsen af arbejdet og arbejdsopgaverne på de studerendes arbejdspladser.

⁹ Jf. www.svu.dk

4.1 Holdninger til uddannelsens opbygning

Figur 4.2 viser, at over halvdelen af respondenterne mener, at det er meget vigtigt eller vigtigt at forbedre uddannelsens nuværende struktur (Moduler af 8 uger hvert halvår med skiftevis en uges uddannelse og en uges arbejde). Omvendt er der tale om en stor spredning, idet 19 % mener, at det slet ikke er vigtigt.

De kvantitative data giver et bud på, hvorfor der er stor spredning på de studerendes holdning til uddannelsens opbygning. Data viser, at der er en signifikant sammenhæng mellem de studerendes uddannelse og deres holdning til, hvor vigtigt de synes, det er at forbedre

opbygningen. De studerende med en socialrådgiveruddannelse synes, det er vigtigere at forbedre uddannelsens opbygning, end de pædagoguddannede synes¹⁰.

Forklaring på denne sammenhæng kan findes i de kvalitative interview. Underviserne gør opmærksom på, at opbygningen, som den er nu, især er problematisk for de studerende, der har en række sager, som er svære at overdrage til andre, mens de studerende, der arbejder i vagter, ikke har de samme problemer med opbygningen.

Det underbygges af de studerende, hvor flere lægger vægt på, at opbygningen gør det meget svært at få det maksimale udbytte af uddannelsen uden at forsømme arbejdsopgaverne, netop fordi sagerne ikke overdrages eller ikke opfattes som mulige at overdrage til andre. En socialrådgiveruddannet siger:

"Der er ikke nogen, der går ind i de besværlige sager, så de samler dig op, og jeg tænker på det, mens jeg er her (på uddannelsen) – der er ikke rigtig ro i det. Jeg har også arbejdet i den her uge, selv om jeg ikke skulle det – 2-3 dage. Så selv om jeg havde bestemt, at det skulle jeg ikke, jeg skulle tage det her alvorligt - så sniger det sig ind"

Dette billede underbygges af underviserne. I spørgeskemaundersøgelsen med underviserne svarer 6 ud af 10¹¹, at de er uenige i udsagnet: *"De studerende har den tid og det overskud, som uddannelsen kræver af dem."*

Der er også studerende, der peger på opbygningen som et problem i forhold til indlæringen. Det kan fx være svært at nå både at læse pensum og at indtage den ny viden på den korte periode, der er imellem kursusgangene og den periode på 8 uger, som det enkelte modul strækker sig over. Endvidere tilkendegiver flere studerende, at det er problematisk, at der ikke er afsat tid til at skrive eksamensopgaven, og at den der-ved skal skrives i en arbejdsuge:

"Der er hårdt at 'være på' ude i en lang række familier i løbet af dagen, og så komme hjem og skulle koncentrere sig om at skrive eksamensopgave" (Studerende).

¹⁰ Socialrådgiveruddannede: 69,8 % svarer 'Meget vigtigt' og 'Vigtigt'. Pædagoguddannede: 44,4 % svarer 'Meget vigtigt' og 'Vigtigt'.

¹¹ De resterende fire undervisere svarer 'Ved ikke/ikke relevant' på spørgsmålet om, hvor enige de er i, at de studerende har den tid og det overskud, som uddannelsen kræver af dem.

Både undervisere og studerende giver dog også udtryk for, at muligheden for at anvende uddannelsen og tænke uddannelse og praksis sammen styrkes af den vekselvirkning, der er mellem arbejde og uddannelse i den eksisterende opbygning.

Der er således nogle modsatrettede tendenser, hvor såvel de studerende som underviserne kan se både fordele og ulemper ved uddannelsens struktur. Der er på den ene side en gruppe studerende, som føler sig presset af strukturen, idet de har svært ved at henlægge sager i uddannelsesperioden. Årsagen hertil angiver de studerende hovedsageligt at være relateret til arbejdets karakteristika. Det er ikke kutyme og samtidig særdeles svært i praksis at være fraværende hele uger, når det handler om meget personfølsomme sager i det sociale arbejde. På den anden side føler de studerende også, at opbygningen giver dem mulighed for at reflektere over praksis, samt bidrager med et overskueligt forløb. Konfronteret med alternative strukturer for uddannelsen, er det således også få studerende, som foretrækker kendte alternativer som én ugentlig undervisningsdag i et længere forløb eller seks sammenhængende uger, hvor der udelukkende gennemføres undervisning.

4.2 Forbedringsforslag til den eksisterende struktur

Der er dog en række praktiske forhold, som de studerede peger på, som inden for den eksisterende struktur på uddannelsen vil forbedre de studerendes hverdag med uddannelse og arbejde. Flere studerende peger på, at de har følt sig presset, fordi undervisningsplaner og pensum er blevet udleveret eller opgivet for sent. I relation til eksamen er de studerende også opmærksomme på mulige forbedringer. Det ville være behjælpeligt, hvis eksamensopgaven bliver udleveret i god tid, og det vil også gøre en stor forskel, hvis man enten havde længere tid til eksamensopgaven eller at den ikke skulle skrives i en uge, hvor de studerende også arbejder.

Et andet centralt område, hvor problemerne med den eksisterende opbygning kan forebygges, er gennem involvering af arbejdspladsen og de studerendes ledere. Interview med de studerende viser, at lederne ofte ikke er synlige i forhold til at få arbejdsopgaver og uddannelse til at gå op. Og flere af de studerende vil gerne have hjælp til at tilrettelægge arbejde og uddannelse – fx med hjælp fra studievejledningen. Baseret på studievejledernes udtalelser om hvilke type henvendelser, de får fra lederne og kommende studerende, kunne det tyde på, at denne problemstilling ligger de studerende mere på sinde, end tilfældet er for lederne. Lederne henvendelser handler således næsten udelukkende om økonomiske forhold i relation til uddannelsen.

Der henvises i denne sammenhæng til kapitel 9, hvor den udvidede studievejlednings indsats evalueres særskilt.

4.3 Evaluators vurdering

På baggrund af evalueringens resultater vedrørende den nuværende struktur er der ikke grundlag for at foreslå drastiske ændringer i uddannelsens opbygning (moduler af 8 uger hvert halvår med skiftevis en uges uddannelse og en uges arbejde). **Det fremstår meget centralt, at flere studerende oplever store problemer med at balancere arbejde og uddannelse, men:**

- På nuværende tidspunkt foreligger der ikke tværgående data, som afdækker, hvorvidt de studerende foretrækker en anden struktur på uddannelsen. De kvali-

tative interview indikerer tværtimod, at det er personspecifikt, hvilken struktur de studerende foretrækker, og at der samtidig er både fordele og ulemper ved den nuværende opbygning af uddannelsen.

Der er således udelukkende grundlag for at komme med forbedringsforslag til, hvordan den eksisterende struktur kan komme til at fungere bedre. Forslag hertil er:

- Tidligere udmelding om undervisningsplan, pensum og eksamen, således de studerende har mulighed for at tilrettelægge deres tid bedre.
- Øget indsats fra den udvidede studievejledning i forhold til at tage fat i lederne på de studerendes arbejdspladser med henblik på at sikre de studerende den tid og det overskud, som de har brug for, mens de er på uddannelsen.

Det er således centralt, at der gøres noget for at forbedre de studerendes oplevelse af uddannelsens opbygning. Hvis ikke, risikeres det, at de studerende - særligt de som har ansvar for en række personfølsomme sager - ikke kan overkomme at begynde eller fortsætte på uddannelsen. Tre af de fire, der er frafaldet uddannelsen i efterårsemesteret 2007, peger således på opbygningen og problemer med at få uddannelse og arbejde til at hænge sammen som årsager til, at de er faldet fra uddannelsen.

Dette ses dog af evaluator som en indirekte årsag til frafald. Evaluators samlede vurdering er følgelig, at selve strukturen på uddannelsen ikke er den væsentligste årsag til de studerendes motivation og fastholdelse. En anden opbygning vil ligeledes have fordele og ulemper for specifikke grupper af studerende og for uddannelsen som helhed. I de følgende kapitler analyseres bl.a. emner som de studerendes evne til at balancere uddannelse og arbejde, sammenhæng mellem teori og praksis, det faglige indhold i uddannelsen og de studerendes vurdering af niveauet i uddannelsen, hvilke vurderes af evaluator som mere direkte indikatorer på de studerendes trivsel på uddannelsen.

Kapitel 5. Uddannelsens modul 1

Diplomuddannelsen på børne- og ungeområdet består ligesom den sociale diplomuddannelse af 6 moduler. Overskrifterne på de 6 moduler fremgår af tekstboksen herunder. De studerende gennemfører et modul hvert halvår, og således tager uddannelsen 3 år. De første 7 hold og 125 studerende har gennemført modul 1 i efteråret 2007¹².

Dette afsnit omhandler modul 1. Er temaerne på modul 1 relevante, spændende og brugbare i forhold til de studerendes daglige arbejde? Og er de studerende blevet bedre rustet til deres daglige arbejde?

På baggrund af bl.a. disse undersøgelses spørgsmål vil dette afsnit pege fremad og dermed medvirke til at udvikle uddannelsens modul 1. Resultater og diskussioner i dette afsnit bygger på spørgeskemaundersøgelsen med de studerende, spørgeskemaundersøgelsen med underviserne, observation af undervisningen og interview med studerende, studievejledere og undervisere.

Modul 1 sætter fokus på de store videnskabsteoretiske retninger, som danner grundlag for de sociale teorier og metoder, som de studerende skal arbejde med senere på uddannelsen. Dertil tager de studerende hul på nogle af de teoretiske retninger inden for sociale forhold (fx socialpsykologien eller teorien om social arv). Modul 1 åbner også op for en diskussion af forhold omkring viden og magt og etik og moral i rollen som socialarbejder. Dertil introduceres de studerende til retsfilosofi og historiske brud og tendenser i lovgivningen på børne- og ungeområdet.

Med disse fokuspunkter skal modul 1 være med til at styrke de studerendes fokus på videnskabelig praksis og refleksion, der kan kvalificere de beslutninger, der træffes i indsatsen over for børn og unge. I tekstboksen ovenfor fremgår formålet med modul 1 og modulets indhold i overskrifter.

Uddannelsens 6 moduler

1. Videnskabsteori og teorier om sociale forhold
2. Teoretiske perspektiver i socialt arbejde med udsatte børn, unge og familier
3. Metoder i arbejdet med udsatte børn, unge og familier
4. Sagsbehandler og leverandør på børne- og ungeområdet
5. Projekt- og udviklingsarbejde, dokumentation og evaluering
6. Afgangprojekt udarbejdet med udgangspunkt i de studerendes praksis fra børne- og familieområdet

Kilde: www.boerneungediplom.dk

Modul 1

Formål: At uddanne de studerende til at forbinde videnskabelig analyse og refleksion med konkrete problemstillinger i praksis.

Emner:

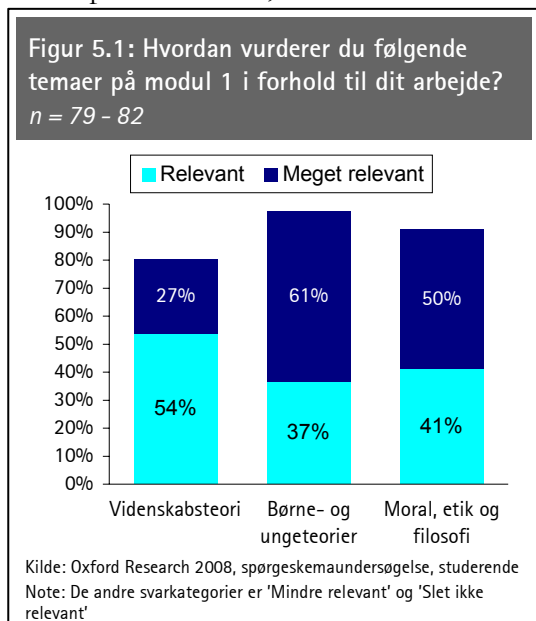
- Videnskabsteoretiske grundtraditioner
- Teorier om sociale forhold
- Videnskab og refleksivitet
- Filosofi og etik

Kilde: www.borneundedioplom.dk og studieordning for den sociale diplomuddannelse

¹² Hvoraf dog ikke alle har gennemført eksamen, jf. tabel 6.1, afsnit 6.3.

5.1 Relevans af temaerne på modul 1

Hvis den ny mulighed for diplomuddannelse på børne- og ungeområdet skal have en effekt på den indsats, som de studerende i deres daglige arbejde yder over for udsatte børn og unge og deres familier, er det væsentligt, at de studerende finder temaerne og undervisningen på uddannelsen relevant for deres daglige arbejde.

børn og unge og deres familier, er det væsentligt, at de studerende finder temaerne og undervisningen på uddannelsen relevant for deres daglige arbejde.

Figur 5.1 gengiver de studerendes vurdering af relevansen af de tre overordnede emner på modul 1¹³. Det overordnede billede i forhold til relevansen af temaerne på modul 1 må siges at være positivt, idet henholdsvis 81 %, 98 % og 91 % svarer, at de tre overordnede temaer er meget relevante eller relevante.

Videnskabsteori er det tema, som de studerende finder mindst relevant og det eneste tema, hvor kategorien 'Slet ikke relevant' er blevet anvendt¹⁴. På den ene side er der altså plads til forbedring i forhold til at gøre temaet om videnskabsteori mere relevant for de studerende.

På den anden side er en central del af formålet med videnskabsteorien at danne grundlag for den videre læring på de følgende moduler, og det kan derfor ikke forventes, at samtlige studerende kan se relevansen af de videnskabsteoretiske retninger så tidligt i processen.

I lyset heraf og underbygget af interview med de studerende er der generelt forståelse for meningen med temaerne på modul 1. Billedet er dog ikke entydigt, da observationsstudiet gav et andet indtryk, og da det afhænger meget af den enkelte kursusgang. En underviser siger underbyggende:

"Der var stor forskel på de to undervisningsgange. De (studerende) var meget engagerede og interesserede til undervisningsgangen om vidensgrundlaget i socialt arbejde, mens der var afstandstagen og mindre engagement til videnskabsteorien. De synes simpelthen, det er for svært, og de kan slet ikke se, hvad de skal bruge det til."

Data viser, at der er en signifikant sammenhæng mellem de studerendes uddannelsesbaggrund og vurderingen af relevansen af temaet om moral, etik og filosofi på uddannelsens modul 1. De pædagoguddannede finder temaet mere relevant end de studerende, der har en socialrådgiveruddannelse eller er socialformidlere. Sammenhængen kan skyldes, at kursusgangene om moral, etik og filosofi blandt andet omhandler forholdet mellem socialarbejderen og borgeren, og at en større del af de pædagoguddannede formodes at have oftere og mere direkte kontakt til borgerne. Dette er et interessant fund i lyset af, at uddannelsen i udgangspunktet er tænkt mere mål-

¹³ Da de fem uddannelsessteder bruger forskellige overskrifter og titler på underordnede emner og kursusgange, har det ikke været muligt at bede de studerende vurdere relevansen af de mere specifikke emner som fx retssociologi, socialpsykologi eller professionsetik på modul 1.

¹⁴ Ca. 4 % (3 respondenter) har svaret 'Slet ikke relevant'

rettet myndighedssagsbehandlere end leverandører, og at der samlet er et større optag af myndighedssagsbehandlere.

Som nævnt vurderer de studerende i interviewene, i tråd med de kvantitative data, generelt at undervisningen er relevant i forhold til deres arbejde, om end konkrete undervisningsgange kan forekomme mindre relevante og mindre udbytterige. Interviewene har endvidere vist, at måden, hvorpå undervisningen kan anvendes og er relevant, ikke overraskende, er på meta-niveau, idet de studerende giver udtryk for, at de er kommet til at reflektere over egen og kollegers/samarbejdspartneres tilgang til det daglige arbejde, ud fra en mere teoretisk og systematisk tankegang. Her forklarer en studerende, hvordan det har været muligt at anvende uddannelsens modul 1:

”Med den måde vi arbejder på som familiekonsulenter - det er jo meget solo - bliver det tit sådan, at man handler i situationen, og så er det først bagefter, hvis man overhovedet har tid til det, at man tænker lidt over, hvorfor man gjorde, som man gjorde. Det her er med til, at det er lettere at sætte ord på de tanker.”

Dermed synes uddannelsens modul 1 generelt at leve op til formålet om at gøre de studerende i stand til at forbinde videnskabelig analyse og refleksion med konkrete problemstillinger. Dette er dog ikke ensbetydende med, at de studerende nødvendigvis føler sig bedre rustet til det daglige arbejde som en konsekvens af undervisningen på modul 1. Dette aspekt undersøges i det følgende afsnit.

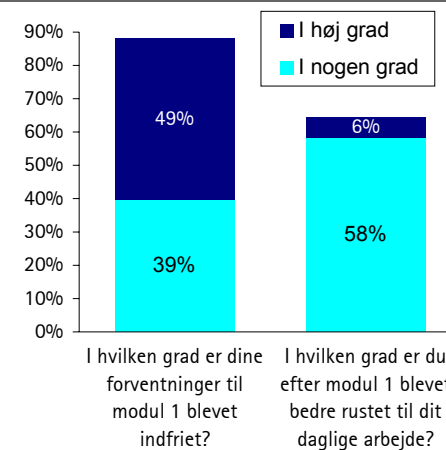
5.2 Udbytte og anvendelse af modul 1

Som det fremgår af figur 5.2 er der 6 % af de studerende, der mener, at de i høj grad er blevet bedre rustet til deres daglige arbejde, mens 58 % svarer, at de i nogen grad er blevet bedre rustet. Det levner plads til forbedring, men skal på den anden side ses i forhold til karakteren af emnerne på modul 1. For som citatet ovenfor tydeliggør, kan det skyldes, at udbyttet, som de studerende får fra modul 1, er viden, der gør det muligt at reflektere på et højt abstraktionsniveau, men som ikke direkte eller måske først senere påvirker, hvorvidt man føler sig bedre rustet til det daglige arbejde.

I relation til udbyttet af modul 1 viser interview med studerende, hvordan indholdet på modul 1 har været med til at kaste lys over både deres egen rolle i arbejdet med udsatte børn og unge, men også hvordan og på hvilken baggrund de selv og deres kolleger arbejder og træffer beslutninger. Flere peger i den forbindelse også på den positive effekt af, at der er både myndighedssagsbehandlere og leverandører på holdene. En studerende, der arbejder med myndighedssagsbehandling siger i et interview:

”Det har god effekt og giver noget, at begge niveauer er repræsenteret på holdet – der måtte gerne være flere, der arbejder med foranstaltninger. De har en anden forståelse og kultur og måde at tale

Figur 5.2: Forventninger og udbytte på modul 1
n = 76, 79

Kilde: Oxford Research 2008, spørgeskemaundersøgelse, studerende
Note: De andre svarkategorier er 'I mindre grad' og 'Slet ikke'

om tingene på. Det udvider og prikker til den forståelse, man har. Ville ønske, der sad nogle af de foranstaltningsfolk, som jeg normalt arbejder med, her på uddannelsen.”

Det vil sige, at ikke kun indholdet på uddannelsen men også sammensætningen af de studerende har en positiv effekt på de studerendes daglige refleksion i forhold til relationen mellem leverandører og myndighedssagsbehandlere. Dette påvirker også arbejdsprocessen, forståelsen for hinanden og dermed forhåbentlig indsatsen over for udsatte børn og unge og deres familier. I forlængelse heraf er det interessant, at data viser en tendens til, at leverandører og pædagoguddannede i højere grad end socialrådgivere og myndighedssagsbehandlere vurderer, at de føler sig bedre rustet til det daglige arbejde efter modul 1. Jf. endvidere afsnit 8.1. anvendelse og implementering af uddannelsen

Den anden søjle i figur 5.2 viser, at de studerende generelt har fået indfriet de forventninger, som de havde til uddannelsens første modul. Hele 88 % mener, at de i høj eller i nogen grad har fået indfriet forventningerne til modul 1. Det peger frem for alt på, at uddannelsen har været markedsført og skabt forventninger og forestillinger, som modsvares af det, som de studerende får på uddannelsen.

5.3 Evaluators vurdering

Konkluderende kan det siges, at de studerende generelt, i tråd med formålet med modul 1, er opmærksomme på

- At de er blevet bedre til at reflektere over de beslutninger, som de træffer i dagligdagen, og den rolle de spiller i børne- og ungeindsatsen.

Endvidere gør det sig gældende:

- At der i forhold til de studerendes vurdering af relevansen af temaerne på modul 1, tegner sig et overvejende positivt billede, om end det ikke er entydigt.

Udfordringerne i forhold til temaerne i modul 1 udfoldes yderligere i senere afsnit om pensum og det faglige niveau på uddannelsen. Udfordringer, som bl.a. skyldes, at de tekster, der opgives om vanskelige emner som fx videnskabsteori og etik, er på et abstraktionsniveau og et læsefagligt niveau, der ligger et stykke fra det, som mange af de studerende kender fra deres grunduddannelser og fra det arbejde de sidder med i dagligdagen.

Kapitel 6. Undervisning og læringsformer

De læringsformer og metoder, der gøres brug af i undervisningen, kan have stor betydning for de studerendes udbytte af uddannelsen. I dette kapitel behandles læringsformer og undervisning og herunder det faglige niveau på uddannelsen, eksamen og eksamensform. Spørgsmålene lyder bl.a.: Hvordan passer det faglige niveau og pensum til de studerendes baggrund? Og hvordan virker de anvendte læringsformer og kan undervisningen forbedres?

Kapitlet baseres spørgeskemaundersøgelser, observation og kvalitative interview med studerende, undervisere, studievejledere og en censor.

6.1 Indsatsområder i undervisningen

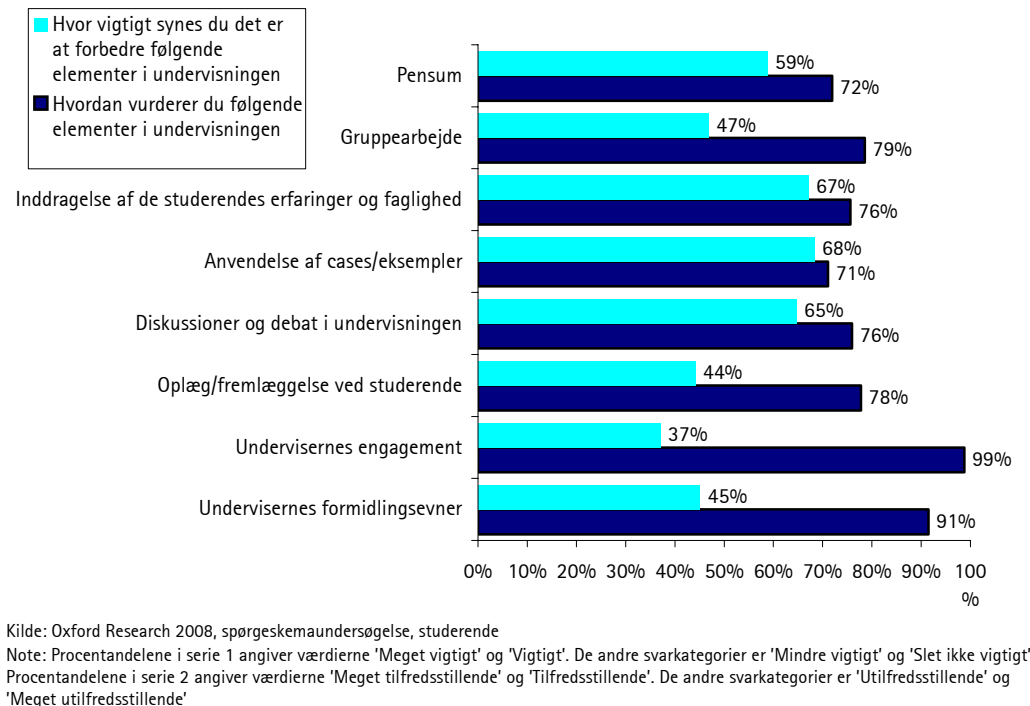
Billedet i de kvantitative data, der omhandler læringsformer, som bl.a. ses af figur 6.1, peger på tre overordnede konklusioner. For det første er billedet meget positivt. De studerende er generelt meget tilfredse med de læringsformer, som de er blevet bedt om at vurdere i spørgeskemaundersøgelsen. Særligt er der, som det ses af figur 6.1 nedenfor, stor tilfredshed med undervisernes engagement og undervisernes formidlingsevner på tværs af uddannelsesstederne. Det underbygges af interview med de studerende. En studerende siger fx:

”Underviserne og de oplæg, der har været på modul 1 har været rigtig gode. Underviserne er dygtige og i stand til at svare på de spørgsmål, der bliver stillet. De har også været gode til at gøre materialet levende. Det tror jeg handler meget om deres eget engagement.”

For det andet viser data, at der er et forbedringspotentialt på en række områder, der er kendetegnet ved involvering af de studerende og metoder, der gør undervisningen praksisnær og anvendelig. Det viser data, idet henholdsvis 68 %, 67 % og 65 % af de studerende mener, det er vigtigt eller meget vigtigt at forbedre anvendelse af cases/eksempler, inddragelse af de studerendes erfaringer og faglighed og diskussioner og debat i undervisningen. Samtidig understreges disse elementer som vigtige af underviserne. Ifølge de undervisere, der har svaret på spørgeskemaundersøgelsen, er de læringsformer, som de studerende får størst udbytte af, netop de samme tre former: diskussioner og debat i undervisningen, inddragelse af de studerendes erfaringer og faglighed og anvendelse af cases og eksempler. Pointen underbygges endvidere af de kvalitative interview med undervisere. Flere undervisere understreger dog, at det kan være svært i praksis at finde tid til såvel at gennemgå pensum og inddrage de studerendes erfaringer eller gennemføre ad hoc gruppearbejde i undervisningen.

For det tredje viser data i modellen herunder, underbygget af de kvalitative interview, at der er rum for forbedring af pensum, idet næsten 60 % af de studerende mener, det er vigtigt eller meget vigtigt at forbedre pensum.

Figur 6.1: Tilfredshed og ønske om forbedring af elementer i undervisningen
 n = 45 - 82

Inden de to sidstnævnte konklusioner udfoldes, er det væsentligt at kommentere på spørgsmålene, der ligger bag de indsamlede data. Fx har 37 respondenter svarende til 45 % svaret 'ved ikke/ikke relevant' til spørgsmålet om tilfredshed med oplæg ved studerende. Ud fra de kvalitative interview med studievejledere, undervisere og studerende og spørgeskemaundersøgelsen med underviserne skyldes denne høje andel formentlig, at det er en læringsform, der ikke anvendes eller anvendes i et meget begrænset omfang på uddannelsen. Samtidig kan det for de studerende være svært at vurdere fx undervisernes engagement generelt, når de kan have oplevet op til 6-8 forskellige undervisere på modul 1. Data må derfor opfattes som en gennemsnitlig vurdering af de læringsformer, som de studerende er blevet bedt om at vurdere.

I det følgende analyseres de to primære indsatsområder, som kan udledes af figur 6.1 og som understøttes af de kvalitative interview med de studerende.

6.1.1 Praksisnær undervisning – cases, eksempler og diskussion

Det fremgår af figur 6.1, at 68 % af de studerende vurderer, at det er meget vigtigt eller vigtigt at forbedre anvendelsen af cases/eksempler i undervisningen. Samtidig er der en komparativ lav tilfredshed med dette element (71% tilfredse eller meget tilfredse). Data viser på den ene side, at det fokus, som uddannelsen har, hvor cases og eksempler fra børne- og ungeområdet skal være med til at gøre stoffet og uddannelsen relevant og anvendeligt, er den rigtige tilgang. Dette underbygges af både interview med studerende og undervisere. På den anden side skal der endnu mere fokus på at anvende cases og eksempler og bruge cases, der er relevante for de studerende. Både undervisere og studerende peger på, at der skal være mere tid til debat og diskussion. Det tegner et samlet billede af, at det er de læringsformer, som netop har til

formål at gøre stoffet praksisnært og vedkommende, vurderes som meget centrale. Samtidig er det disse læringsformer, som der er behov for at forbedre.

Specifikt i forhold til relevansen af de cases, der er blevet brugt på uddannelsens modul 1, mener 80 %, at de er relevante eller meget relevante (se figur 6.2). Det er dog kun 26 % af de studerende, der mener, at de er meget relevante. Der er således plads til styrke relevansen af de cases, der bliver brugt. Forbedringspotentialer udfoldes af de kvalitative data fra interview med undervisere og studerende. De studerende er overordnet meget positive, men peger også på, at der er undervisere, der bruger eksempler, der ikke er fra børne- og ungeområdet og derfor er sværere at relatere til. Samtidig er der også undervisere, der med fordel kunne bruge flere cases eller eksempler. Derved ligger forbedringspotentialer endvidere i, at visse undervisere opprioriterer inddragelsen af cases og eksempler. En underviser understreger i en åben besvarelse i spørgeskemaet, at anvendelse af cases er særlig vigtig på modul 1 på grund af temaernes meta-teoretiske karakter.

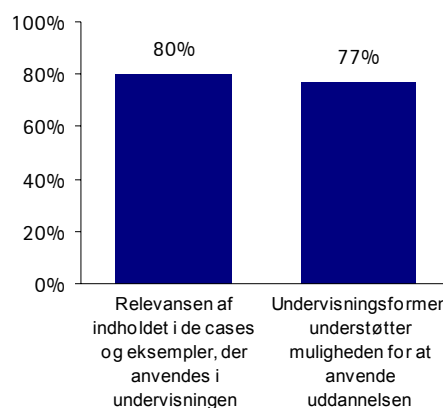
Ifølge observationsstudiet og interview med både studerende og undervisere er det også positivt, at de studerende i høj grad selv både på eget og på underviserens initiativ bidrager med cases og eksempler fra hverdagen. Det er med til at gøre det endnu mere relevant og vedkommende, og de studerendes erfaringer og faglige baggrund kommer i spil.

Et interview med en underviser, der ikke er gennemgående på uddannelsen, viste, hvordan vigtigheden af at inddrage cases, bevidsthed om målgruppen og formålet med uddannelsen er vigtig for at gøre undervisningen så relevant som mulig. Underviseren gav således udtryk for, at det kunne være fordelagtigt, hvis hun havde haft et bedre indblik i sammensætningen af studerende på holdet og uddannelsens generelle opbygning. Dette vil endvidere blive endnu mere relevant når de studerende begynder på de efterfølgende moduler, hvor det vil være hensigtsmæssigt, at trække linier tilbage til emnerne på modul 1. Det er således vigtigt, at undervisere, der ikke er gennemgående, som minimum får en form for introduktion til eller opfordring til at sætte sig ind i uddannelsens opbygning og indhold.

Vigtigheden af at de cases, der anvendes i undervisningen, er relevante for de studerende tydeliggøres af en tendens i de kvantitative data indsamlet i spørgeskemaundersøgelsen med de studerende. Data viser, at der er en signifikant sammenhæng mellem de studerendes vurdering af relevansen af de anvendte cases/eksempler og i hvilken grad, de føler sig bedre rustet til det daglige arbejde efter modul 1. Jo mere relevante de studerende har oplevet de anvendte cases og eksempler, desto bedre føler de sig rustet til det daglige arbejde efter modul 1.

Det er yderst positivt, at underviserne ifølge data formår at anvende cases og eksempler, der synes at være omtrent lige relevante for alle grupper af studerende. I data er

Figur 6.2: Relevans og anvendelse af undervisningen i det daglige arbejde
n = 76, 78

Kilde: Oxford Research 2008, spørgeskemaundersøgelse, studerende
Note: Procentandelene angiver svar i 'Meget relevant' og 'Relevant'.
De andre svarkategorier er 'Mindre relevant' og 'Slet ikke relevant'.

der ingen signifikant sammenhæng mellem vurderingen af relevansen af de cases, der anvendes og hvilken uddannelsesbaggrund de studerende har, eller om de til daglig arbejder med myndighedssagsbehandling eller i et tilbud på leverandørniveau.

Med hensyn til diskussion og debat i undervisningen er der også studerende, der mener, at der med fordel kunne være tid til mere debat og diskussion de studerende imellem. Det samme mener underviserne. I interviewene understreger de, hvordan de studerende har behov for at diskutere det fremlagte stof, og hvordan lange oplæg fra underviseren så vidt muligt skal undgås i undervisningen. En underviser siger:

"Det, der er vigtigt og virker godt, er, når der er en vekselvirkning mellem oplæg eller forelæsning og gruppearbejde og diskussion. Eller omvendt - det dur ikke med lange foredrag."

En underviser skriver i en åben besvarelse i spørgeskemaundersøgelsen underbyggende:

"Deltagerne er ikke vant til at side og lytte, de falder hurtigt fra, når jeg sammenligner med grunduddannelsen (socialrådgiveruddannelsen)."

Nogle undervisere ser det samtidig som en stor udfordring, fordi det omfattende pensum, de skal igennem, ikke levner meget plads til diskussion, debat og inddragelse af cases.

Søjle 2 i figur 6.2 viser, at 77 % mener, at undervisningsformen i høj grad eller i nogen grad understøtter muligheden for at anvende uddannelsen i det daglige arbejde. Dette er et meget positivt resultat. Der er dog stadig rum for forbedring, og det kan forventes at have betydning, hvis der i undervisningen er mere debat og bruges flere og mere relevante cases og eksempler.

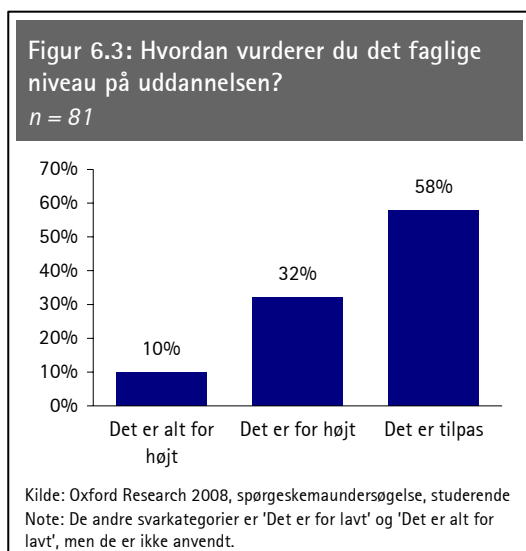
6.1.2 Pensum og det generelle faglige niveau

Spørgsmålene omkring undervisningsformerne viser også, jf. figur 6.1, at 59 % af de studerende mener, det er vigtigt at forbedre pensum.

I relation til pensum er en indledende, men for de studerende, vigtig kommentar, at pensumlisten skal udleveres i god tid. Det vil lette de studerende en hel del i forhold til læsemængden på uddannelsen, hvis de kan komme i gang med at læse til de enkelte undervisningsgange tidligere. Nogle studerende har eksempler på, at underviserne har

udleveret tekster få dage før den undervisningsgang, hvor pensum skulle være læst.

De kvalitative data giver et blandet billede i forhold til, hvordan pensum bør forbedres. På den ene side er der studerende, der giver udtryk for pensumets meget høje sværhedsgrad og abstraktionsniveau, og som også giver udtryk for, at teksterne ikke er relevante. Det underbygges fx af en underviser, der vil arbejde på at indføre en lettere grundbog, der er lettere at læse og relaterer de videnskabssteoretiske tilgange mere direkte til det sociale område. En underviser fortæller også chokeret, at en studerende i for-

bindelse med en tekst spurgt: ”Er det meningen, at vi skal føle os dumme eller hvad?” mens en anden ytrede, at der i en tekst var tale om ”Åndelig masturbation”.

Billedet er langt fra entydigt, for på den anden side udtaler undervisere og studerende også, at sværhedsgraden er meget passende, og flere studerende mener, pensum er både spændende og relevant. Der er således stor spredning i de studerendes forhold til pensum, når det gælder både niveau og relevans. Spørgeskemaundersøgelsen blandt de studerende giver en indikation af, hvorfor en del af de studerende ønsker at forbedre pensum. Figur 6.3 viser således, at en markant andel af de studerende vurderer, at det faglige niveau er for højt.

Det fremgår af figur 6.3, at 58 % mener, at niveauet er tilpas. Der er dog samtidig 32 %, der mener, at det er for højt og 10 %, der mener, at det er alt for højt. De kvalitative interview med både studerende og undervisere tyder på, at det for høje niveau hænger sammen med læsevanskeligheden i pensum. Således kan nogle af de frustrationer, som de studerende har i forhold til det faglige niveau, imødekommes med andre eller supplerende tekster, der er lettere at læse og måske er mere relateret til børne- og ungeområdet, sådan som det også foreslås af en underviser. Ydermere kan de studerendes vurdering af det faglige niveau påvirkes i undervisningssituationen, hvilket uddybes i afsnit 6.2.

Data viser også, at de studerendes vurdering af uddannelsens faglige niveau er langt mere positivt for de studerende, der mener, at undervisningen understøtter muligheden for at anvende uddannelsen i det daglige arbejde. Det peger på, at udfordringerne med det faglige niveau også kan imødekommes med den mere praksisnære undervisning, som blev behandlet i foregående afsnit.

Det faglige niveau vurderes også signifikant forskelligt af henholdsvis myndigheds-sagsbehandlere og leverandører. 77 % af leverandørerne mener, at niveauet er tilpas, mens det samme kun gør sig gældende for 49 % af myndighedssagsbehandlere¹⁵.

Da uddannelsens hovedformål, som en del af Anbringelsesreformen, er at styrke og kvalificere indsatsen over for udsatte børn og unge og deres familier, er det også interessant, at der i data er en signifikant sammenhæng mellem, hvordan de studerende vurderer det faglige niveau på uddannelsen, og i hvilken grad de føler sig bedre rustet til det daglige arbejde. Jo mere ”for højt” de studerende synes, at niveauet er, i desto mindre grad føler de sig bedre rustet til arbejdet. På den baggrund er det således væsentligt, at de studerende ikke oplever, at det faglige niveau er for højt.

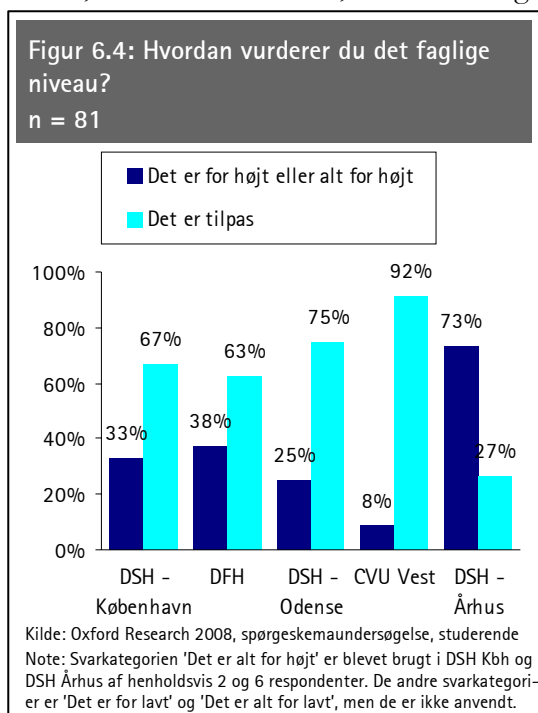
6.2 Det faglige niveau opdelt på uddannelsessted

De kvantitative data viser, at der er forskel på, hvordan de studerende vurderer det faglige niveau afhængig af hvilket uddannelsessted, de er tilknyttet. DSH Århus ligger et stykke fra den gennemsnitlige fordeling af svar på spørgsmålet om det faglige niveau. Som figur 6.4 herunder viser, er der på DSH Århus kun 27 %, der mener, at niveauet er tilpas. På de andre uddannelsessteder er der mellem 63 % og 91 %, der mener, at det faglige niveau er tilpas.

I den modsatte ende af skalaen ligger CVU Vest, hvor kun en enkelt studerende mener, at niveauet er for højt. I relation til CVU Vest gør det sig dog gældende, at der er en markant overrepræsentation af studerende på leverandørniveau. Denne gruppe af

¹⁵ De resterende procentandele har svaret 'Det er for højt' eller 'Det er alt for højt'

studerende er på tværs af uddannelsessteder mere tilbøjelige til at vurdere, at niveauet i undervisningen er tilpas. Dette er med til at forklare en del af forskellene mellem uddannelsesstederne. Holdes tilknytningsforholdet konstant på tværs af uddannelsessteder, fremstår tendensen, som ses af figur 6.4, dog stadig – blot i mindre udpræget grad.

De tendenser, som viser sig i de kvantitative data, og som figur 6.4 fremstiller, underbygges i det kvalitative materiale. Observation og interview med både studerende, undervisere og studievejledere har vist, at der er meget stor forskel på, hvad de studerende mener om det faglige niveau, og det synes at underbygge de forskelle, som fremkommer i de kvantitative data.

Spørgsmålet er, hvordan erfaringer og metoder fra fx CVU Vest, hvor de studerende i høj grad vurderer det faglige niveau som værende tilpas, kan bruges fremadrettet.

Den første og mest oplagte forklaring på sammenhængen, er størrelsen på holdene. De studerende, der i størst

omfang vurderer det faglige niveau som værende passende, går på et hold med 14 studerende, mens holdene med mindst tilfredshed er på henholdsvis 23 og 24 studerende. Der er ingen tvivl om, at der er andre og mere væsentlige forhold, der gør sig gældende, men indlæring og formidling vil i mange tilfælde påvirkes at størrelsen på holdet, hvor undervisningen foregår.

De foreløbige erfaringer fra de kvalitative interview viser, at der på CVU Vest endvidere er en praksis hos de to gennemgående undervisere, som samtidig er studievejledere, hvor studietekniske overvejelser inddrages løbende i undervisningen. Samtidig sørges der for, at der bliver trukket linier mellem de forskellige emner på modul 1. Undervisningen ved de to gennemgående undervisere suppleres med enkelte "gæsteforedrag" med fx forskere inden for børne- og ungeområdet. I forbindelse med disse foredrag vil der altid være en intro til emnet fra en af de gennemgående undervisere, ligesom de gennemgående undervisere sørger for at samle op på gæsteforelæsningen og indplacere emnet i konteksten af den samlede undervisning på modul 1.

Centralt for interviewene med underviserne fra CVU Vest er endvidere, at der gøres hyppig brug af gruppediskussioner i forbindelse med undervisningen. Hvor gruppediskussionerne bruges i varierende omfang og med varierende succes på de andre uddannelsessteder, bruges de således ofte og med god effekt på CVU Vest.

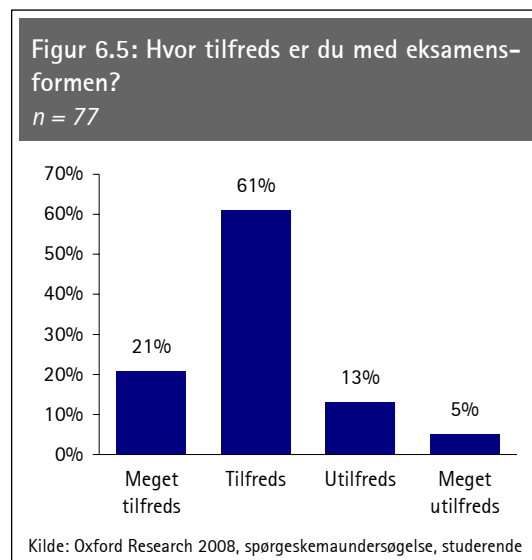
I forlængelse heraf er det interessant at undersøge, hvilke konkrete dynamikker, som får undervisningen til at fungere ekstra godt på CVU Vest, og hvorvidt de er mulige at overføre til de øvrige uddannelsessteder. Samtidig vil det være relevant at undersøge om CVU Vest eller de øvrige uddannelsesinstitutioner anvender særligt brugbare lærebøger/tekster i undervisningen. Disse emner vil blive diskuteret i forbindelse med det første læringsseminar i februar 2008.

6.3 Eksamen og eksamensform

De studerende har ved afslutningen af modul 1 skrevet en eksamensopgave, som bedømmes efter den ny 7-punkts karakterskala. På fire uddannelsessteder er opgaven opbygget efter samme princip, hvor der stilles 3 spørgsmål, som den studerende skal besvare ud fra bedste formående. DSH-Århus adskiller sig herfra ved at stille en synopsisopgave, hvor den studerende, under vejledning, selv skal finde en problemformulering inden for pensum.

De kvantitative data fra spørgeskemaundersøgelsen viser, som figur 6.5 illustrerer, at 18 % er negativt stillet over for eksamensformen på uddannelsens modul 1. Interview med studerende og underviser giver en forklaring på, hvorfor knap en femtedel af de studerende er utilfredse med eksamensformen.

For det første har mange af de studerende ikke skrevet en eksamensopgave i meget lang tid. Nogle studerende arbejder endog med områder, hvor de sjældent skal formulere sig skriftligt. I denne sammenhæng har det formentlig også betydning, at de studerende føler sig pressede i forhold til, at der ikke er afsat særskilt tid til eksamen, hvilket underbygges af de kvalitative interview. Ydermere er mange studerende nervøse for eksamen samtidig med, at de har store ambitioner med eksamensopgaven. Dette på trods af, at man på flere uddannelsessteder har tydeliggjort, at det er læringen i løbet af modulet og ikke eksamen og karakteren, der er væsentlig.

De kvalitative interview viser således usikkerhed blandt de studerende i forhold til eksamen. En underviser pointerer, at hvis ressourcerne var til det, ville det være mere hensigtsmæssigt, hvis de studerende fik lov til at skrive opgaven i grupper og derefter forsvare opgaven med bedømmelsen bestået/ikke bestået. Dette ville give de studerende mere "ro på" og en mere "glidende" indgang til uddannelsen som sådan, udtaler underviseren. Interviewene med såvel undervisere som studerende har ydermere tydeliggjort, at modul 1 er det modul, hvor emnerne ligger længst fra de studendes hverdag. Derfor kan det være "hård kost" at starte ud med en individuel karaktereksamen på netop dette modul.

Interessant i denne sammenhæng er, hvorvidt de studerende usikkerhed i forhold til eksamen, er kommet til udtryk i eksamenskaraktererne. Tabel 6.1 viser den gennemsnitlige karakter, som de studerende har opnået på modul 1, fordelt på uddannelsessted.

Tabel 6.1: Eksamensresultat				
Uddannelsessted	Gns. karakter	Antal karakterer	Antal udsatte eksaminer	Antal dumpede studerende
DSH-Odense	8,5	19	0	0
DFH	7,6	11	0	0
DSH-København	6,8	16	2	0
CVU Vest	6,8	14	0	0
DSH-Århus	6,8	41	5	2

Kilde: Oxford Research 2008, data udleveret af de 5 uddannelsessteder
 Note: Data fra hold 2, DSH-København, er endnu ikke tilgængelig

Tabellen viser en interessant forskel i karaktererne. DSH-Odense giver således markant højere karakterer end de øvrige uddannelsessteder. Interview med censor på opgaverne fra DSH-Odense viser ikke tendens til, at man har været specielt lempelig i karaktergivning. Censoren fortæller således, at der har været generelt enighed om karakteren mellem censor og eksaminator på stort set alle opgaver.

DSH-Odense adskiller sig fra flere af de øvrige uddannelsessteder ved at udlevere eksamensopgaven forholdsvis tidligt (1. eller 2. undervisningsgang). Dette kan være en mulig forklaring på forskellen i karaktergivning. Underviserne på DSH-Odense udtaler, at de har gode erfaringer med denne tilgang, og at det giver de studerende en trykthed i forhold til eksamen. I forbindelse med de to kvalitative interview med studerende fra DSH-Odense gives der også udtryk for tilfredshed med, at eksamensopgaven bliver udleveret forholdsvis tidligt på modulet.

Om denne forskel mellem uddannelsesstedernes tilgang, kan forklare forskellen i karaktergivning, blev diskuteret på første læringsseminar i februar 2008 (jf. afsnit 12.3). I forbindelse hermed vil spørgsmålet om, hvorvidt denne tilgang kan appliceres på de øvrige uddannelsessteder og hvorvidt tilgangen er ønskelig og hensigtsmæssig blive behandlet som særskilt emne.

6.4 Evaluators vurdering

Generelt er de studerende meget positive over for de læringsformer, der anvendes. Uddannelsen lægger med det eksisterende fokus i høj grad vægt på de elementer, som også synes at være vigtige ifølge både studerende og undervisere. Det kan dog blive bedre og data dokumenterer, at flere cases og eksempler samt mere relevante cases og eksempler vil betyde, at de studerende føler sig bedre rustet til det daglige arbejde.

Kapitlet fremhæver på baggrund af de kvantitative data to indsatsområder, hvor der er særlig rum for forbedring:

- Praksisnær undervisning – cases, eksempler og diskussion
- Pensum og det generelle faglige niveau

Det generelle billede for samtlige uddannelsessteder under et er, at den ønskede balance på disse områder ikke har indfundet sig til fulde endnu. I forhold til den praksisnære undervisning er den generelle tendens, at undervisningen drejer lidt for meget

i retning af den teoretiske gennemgang frem for inddragelse af cases, eksempler og diskussion.

I forhold til pensum og det generelle faglige niveau er tendensen ligeledes, at det teoretiske niveau er lidt for højt. Når der ses på uddannelsesstederne under et, er dette den generelle tendens.

Yderligere analyse af data viser dog, at særligt CVU Vest har fundet en ”formel”, der virker. Således har 92 % af de studerende vurderet, at det faglige niveau på uddannelsen er tilpas. Den samstemmige tilbagemelding fra de kvalitative interview med studerende, undervisere og den udvidede studievejledning er, at cases eksempler og gruppearbejde inddrages uden problemer i undervisningen. Endvidere har samtlige studerende gennemført og bestået eksamen på CVU Vest.

I forbindelse med det kommende læringsseminar vil det blive undersøgt via diskussioner med deltagerne fra uddannelsesstederne, hvorvidt der gode erfaringer fra CVU Vest og de øvrige uddannelsesinstitutioner, der kan overføres imellem uddannelserne.

I denne sammenhæng skal det understreges, at alle uddannelsesinstitutionerne generelt har særdeles positive resultater, når man tager i betragtning, at dette er det første modul, som gennemføres på diplomuddannelsen. Formålet med at fremhæve CVU Vest som en slags ”good practice” er at undersøge mulighed for at hæve det generelle niveau fra ”godt” til ”meget godt”.

Et yderligere fund i dette kapitel er, at det faglige niveau særligt vurderes som højt af de studerende, der arbejder med myndighedssagsbehandling, og det er væsentligt at diskutere og overveje, hvorfor det er tilfældet, og hvordan og i hvilket omfang det skal imødekommes.

Kapitel 7. Motivation og fællesskab

I nærværende kapitel sættes fokus på fagligt og socialt fællesskab på uddannelsen, og på hvordan forskellige elementer påvirker de studerendes motivation for at fortsætte og gennemføre uddannelsen. Herunder behandles studiegrupper, som et emne, der både påvirker de studerendes faglige udbytte og har betydning for de studerendes oplevelser af det sociale og faglige fællesskab på uddannelsen. Kapitlet tager udgangspunkt i spørgeskemaundersøgelserne med henholdsvis studerende og undervisere, ligesom kvalitative data fra observation og interview inddrages.

7.1 Anvendelse af studiegrupper

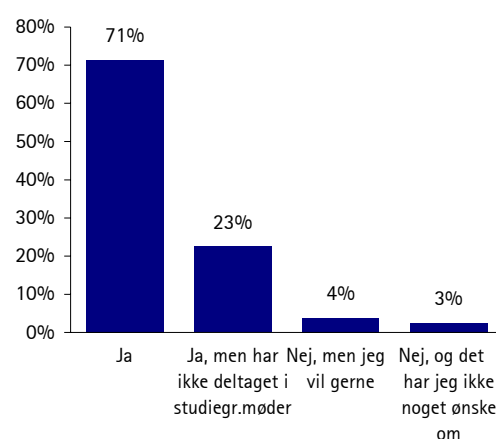
Som det ses af figur 7.1 er der 71 % af de studerende, der har svaret på spørgeskemaet, der er med i en studiegruppe og også har deltaget i studiegruppemøder. Kun 7 % er ikke med i en studiegruppe og af dem har de 3 % ingen interesse i at deltage i en studiegruppe.

Det peger på, at studievejledere og måske også undervisere på uddannelsesstederne har været gode til at tydeliggøre vigtigheden af at deltage i en studiegruppe. Der er dog et forbedringspotentiale, når det gælder anvendelsen af studiegrupperne. For det første viser figuren, at 23 % af de studerende er med i en studiegruppe, men ikke har deltaget i studiegruppemøder. For det andet peger de kvalitative data på, at nogle studerende ønsker hjælp til, hvordan studiegrupperne kan bruges.

Nogle studerende synes at bruge studiegrupperne meget velovervejet og systematisk, mens andre studerende er klar over, at de kan bruge grupperne langt mere hensigtsmæssigt. Og de studerende, der ikke har erfaring med studiegrupper, efterspørger vejledning i, hvordan de kan bruge dem. En åben besvarelse i spørgeskemaundersøgelsen med underviserne underbygger, idet en underviser foreslår, at uddannelsen kan forbedres gennem en bedre funktion af studiegrupperne, mens en anden i tråd her med nævner mere gruppearbejde og hjemmeopgaver. Flere studerende giver endvidere udtryk for, at de synes studiegrupper er en god ide, men at de ikke har tid.

I data er der en sammenhæng mellem ovenstående spørgsmål om deltagelse i studiegrupper, og hvilket uddannelsessted de studerende kommer fra¹⁶. Andelen af stude-

Figur 7.1: Deltager du i en studiegruppe?
n = 80

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse, studerende
Note: 3 respondenter svarer, at de gerne vil deltage i en studiegruppe, mens 2 ikke ønsker at deltage i en studiegruppe

¹⁶ I undersøgelse af signifikante sammenhænge mellem baggrundsvariable og deltagelse i studiegruppe er brugt en omkodet version af variabelen, hvor de tre sidste kategorier i figur 7.1 er lagt sammen og opfattes som indeholdende de studerende, der ikke er aktive i en studiegruppe.

rende, der deltager i en studiegruppe, ligger på de sociale højskoler i henholdsvis København og Odense noget over den gennemsnitlige fordeling, mens særligt DFH ligger under¹⁷. 4 af de 5 respondenter, der slet ikke er med i en studiegruppe, er fra DFH. I forlængelse heraf er det interessant at undersøge yderligere, hvordan de forskellige uddannelsessteder griber opgaven omkring etablering og vedligeholdelse af studiegrupper an. Interview med studievejlederne viser, at der er forskellige tilgange til at støtte op om studiegrupperne. På nogle uddannelsessteder er studiegruppemøderne skemalagte i undervisningsplanen, mens der andre steder blot er opfordret til, at studiegruppemøderne gennemføres. På enkelte uddannelsessteder har studievejlederen endvidere deltaget i studiegruppemøder. I denne sammenhæng spiller den geografiske faktor en stor rolle. Det er således ofte de studerendes bosted eller arbejdssted, der gør det muligt, eller hindrer, at studiegruppemøderne bliver gennemført. Yderligere analyse af data viser således også, at studiegrupper er mest hyppige blandt studerende, hvor flere deltager på uddannelsen fra samme arbejdsplads. Hvorvidt der er bestemte metoder, som fungerer bedre end andre til at støtte op om studiegrupperne, vil blive taget op som særskilt emne til læringsseminaret i februar 2008.

Der er sammenhæng mellem deltagelse i studiegruppe og det som de studerende til daglig arbejder med. For de studerende, der arbejder med tilbud på myndighedssagsbehandling, er næsten 80 % aktive i en studiegruppe, mens det kun gælder for 54 % af de studerende, der arbejder med tilbud på leverandørniveau. De kvalitative interview afslører ikke, hvorvidt der er andre end praktiske/geografiske årsager til dette. Derimod viser interviewene, at flere studerende synes, at det er interessant og udviklende at være i studiegruppe med en fra *"det andet niveau"*.

Det overordnede billede er dog, at de studerende ser mange fordele i både at være i en studiegruppe og at være flere fra samme arbejdsplads. Det giver mulighed for at diskutere stoffet yderligere, og hvis man er flere fra arbejdspladsen påvirker det også mulighederne for at anvende og implementere uddannelsen på arbejdspladsen.

7.2 Sociale elementer med betydning for motivation

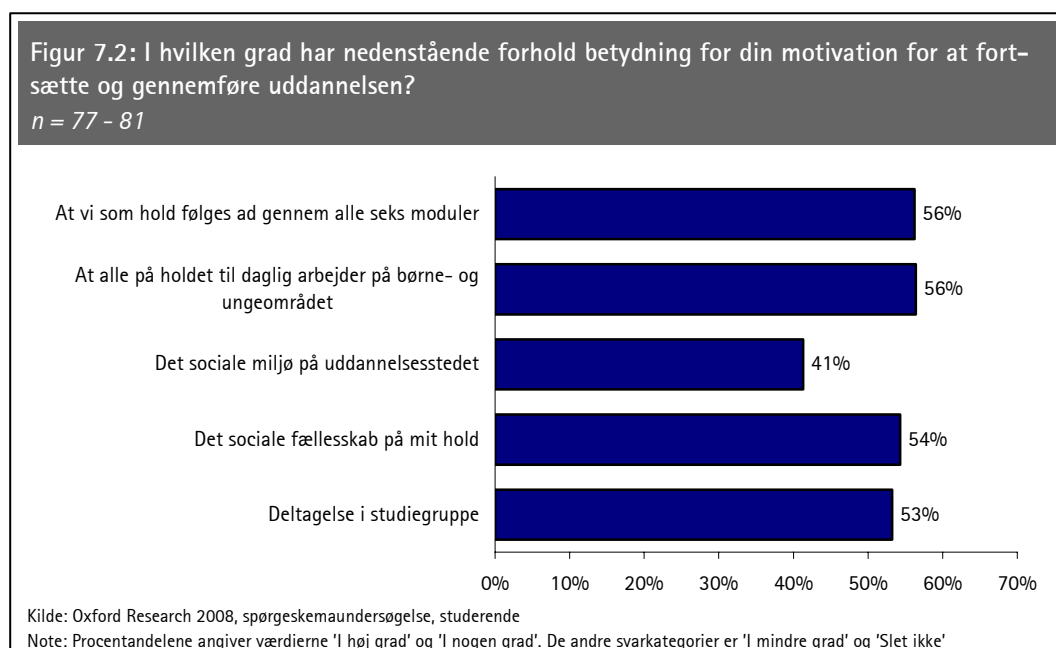
Figur 7.2 gengiver de studerendes svar på spørgsmål om, i hvilken grad en række elementer har betydning for deres motivation for at fortsætte og gennemføre uddannelsen. Figuren viser, at over halvdelen af de studerende vurderer, at 4 ud af de 5 elementer i høj grad eller i nogen grad har betydning for gennemførelse af uddannelsen. Af dette kan det overordnet konkluderes, at de elementer, de studerende er blevet bedt om at vurdere, har en vis, men ikke afgørende betydning.

Det samme billede gør sig gældende i interview med studerende. Der lægges vægt på, at det er positivt, og at det også har positive effekter på det faglige udbytte gennem diskussion og debat i undervisningen, at man følges ad som et hold og derfor kender hinanden. Omvendt er det ikke et element som altafgørende tilfredshed og motivation for at gennemføre uddannelsen (se mere om dette i afsnit 7.3).

Når det gælder spørgsmålet om, i hvilken grad deltagelse i studiegruppe har betydning for den studerendes motivation for at fortsætte og gennemføre uddannelsen, er der 53 %, der mener, at det i høj eller i nogen grad har en betydning (Se figur 7.2). Der er andre elementer, der har større betydning, men det er alligevel over halvdelen,

¹⁷ Det skal her bemærkes, at svarfordelingerne for nogle af skolerne baseres på få besvarelser. Det gælder særligt DFH og DSH Odense

der er tale om. I forhold til spørgsmålet viser data, at der er en signifikant sammenhæng med de studerendes alder. Jo ældre de studerende er, jo mere betydning har deltagelse i en studiegruppe for deres motivation.

Der er, som det kunne forventes, en sammenhæng mellem hvorvidt de studerende er aktive deltagere i en studiegruppe og i hvilken grad de studerende vurderer, at deltagelse i en studiegruppe har betydning for deres motivation for at fortsætte og gennemføre uddannelsen. Dette er dog alligevel et interessant fund, da det kan tyde på, at der er et uudnyttet potentiale for at motivere de studerende ved at fremme brugen af studiegrupper.

Da de studerende kun opholder sig meget lidt på uddannelsesstedet, er det ikke overraskende, at kun 41 % af de studerende vurderer, at det sociale miljø på *uddannelsesstedet* har nogen eller høj betydning. Det viser sig, at der også for dette spørgsmål er en sammenhæng med alder. Jo ældre de studerende er, desto større betydning mener de, at miljøet på uddannelsesstedet har for motivationen for at gennemføre uddannelsen. Også det forhold, at de studerende følges ad på et hold gennem hele uddannelsen, har større betydning for motivationen for at gennemføre uddannelsen jo ældre de studerende er.

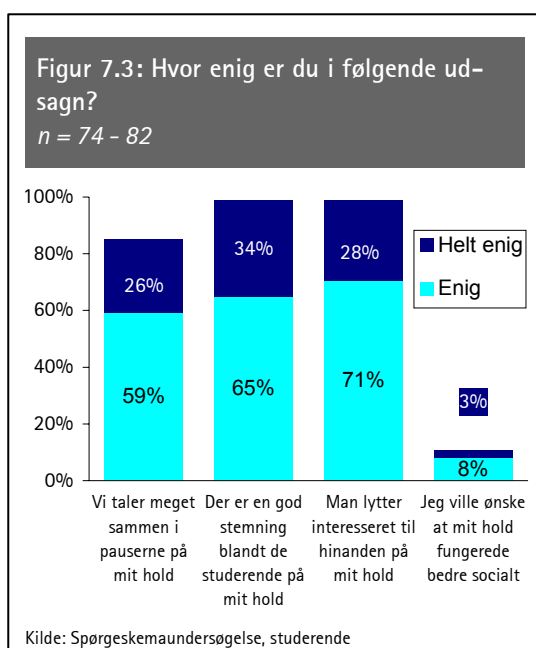
Der viser sig således et samlet billede af, at de ældre studerende vurderer, at fællesskabet på uddannelsen har mere betydning for deres motivation for at gennemføre uddannelsen, end det har for de yngre.

De studerendes vurdering af i hvilken grad det, at de følges ad på et hold, har betydning for motivationen for at gennemføre uddannelsen er også afhængig af, hvilket uddannelsessted de studerende kommer fra. Det viser sig, at det særligt er studerende fra DSH Århus, der svarer markant anderledes end gennemsnittet. Her mener 35 % af de studerende, at det i høj eller nogen grad har betydning, mens gennemsnittet på tværs af uddannelsesstederne er 56 %. Særligt på CVU Vest (83 %) og på DSH Odense (75 %) mener de studerende, at følgeskabet på et hold har stor betydning for motivationen.

7.3 Socialt fællesskab på holdet

Helt overordnet viser data, at de studerende vurderer det sociale fællesskab på holdet meget positivt. Der er, som det ses af figur 7.3 herunder, en stor andel af de studerende, der er enige eller helt enige i, at de studerende taler meget sammen i pauserne, at der er en god stemning blandt de studerende på holdet og at man lytter interesseret til hinanden på holdet. I tråd hermed er der kun 11 %, der ønsker, at deres hold fungerede bedre socialt.

De positive svar i spørgeskemaundersøgelsen underbygges af det kvalitative materiale. Særligt er de studerende opmærksomme på, at det giver tryghed i diskussions-sammenhænge i undervisningen, at holdet har samme sammensætning ved hver undervisningsgang.

”Det er godt, at man efterhånden har lært hinanden at kende. Det er rart, og det giver en tryghed, der gør, at folk deltager mere og snakker mere. Man kunne i starten have haft noget ryste-sammen-noget, som kunne have fremrykket den tryghed, som man kunne mærke, at folk havde til sidst på modulet. Mere gruppearbejde ville også være positivt for sammenholdet og trygheden på holdet” (Studerende).

Der er i data ingen signifikante sammenhænge mellem de studerendes vurdering af udsagn om det sociale fællesskab på holdet og baggrundsvariable som fx uddannelsessted tidligere uddannelse og alder.

I forlængelse heraf er det fx yderst positivt, at der ikke er markant forskel på, hvordan man vurderer det sociale fæl-

lesskab, når gruppen, der er på uddannelsen sammen med andre sammenlignes med gruppen af studerende, der deltager som de eneste fra arbejdspladsen.

7.4 Evaluators vurdering

Overordnet er evaluators vurdering, at

- Der på meget kort tid er skabt et socialt miljø på holdene, som er ganske unikt, hvis man sammenligner med andre diplomuddannelser og at dette miljø har betydning for de studerendes motivation for at fortsætte og gennemføre uddannelsen.

Denne observation understøttes af interview med studerende og en række interview med undervisere. Endvidere er indtrykket fra interview med studerende

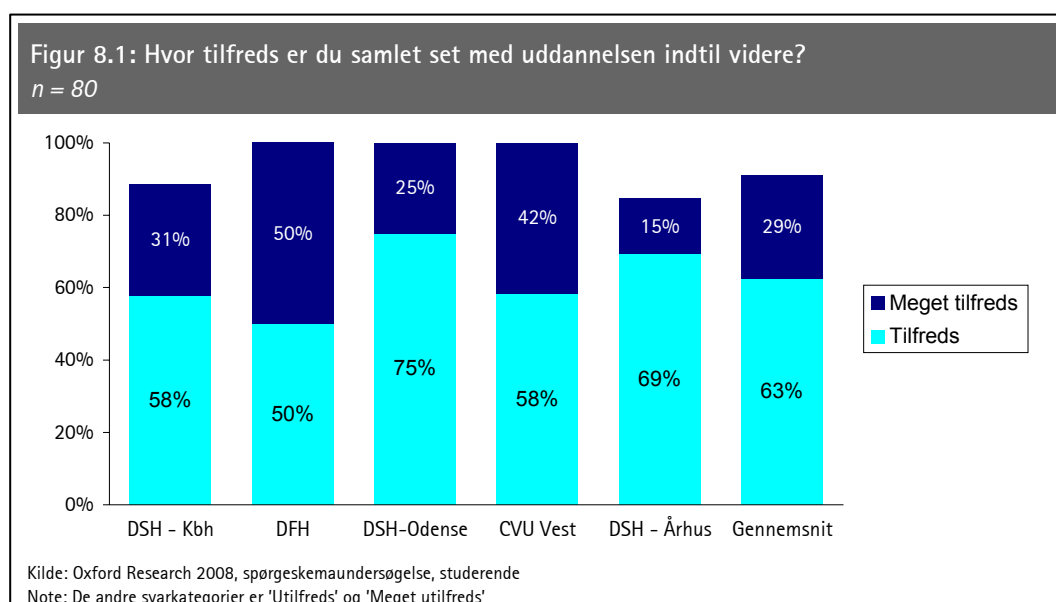
- At studiegrupperne anvendes i meget forskelligt omfang om med meget forskelligt indhold.

Nogle studerende er meget opmærksomme på, at de får et stort udbytte, mens andre ikke ser den store effekt af studiegrupperne. Det hænger som nævnt sammen med, at de studerende har meget forskellig tilgang til anvendelsen af studiegrupperne.

Kapitel 8. Samlet tilfredshed og anvendelse af uddannelsen

I nærværende kapitel præsenteres og behandles evalueringens resultater vedrørende generel tilfredshed og udbytte og anvendelse af uddannelsens første halve år. Kapitlet er baseret på data fra spørgeskemaundersøgelsen med de studerende og med interview med de studerende.

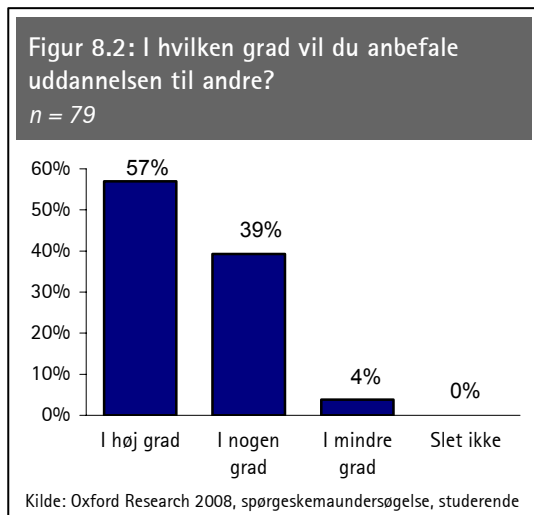
Af nedenstående figur ses de studerendes tilfredshed med uddannelsen fordelt på uddannelsessted. Da kun 9 % af samtlige studerende er utilfredse med uddannelsen og ingen har svaret, at de er meget utilfredse er billedet overordnet positivt. Der er dog plads til forbedring, da i alt 29 % af samtlige studerende svarer, at de er meget tilfredse.

Figuren viser endvidere tilfredshedsmålingen opdelt på uddannelsessted. Formålet med denne måling er at sammenligne uddannelsesstedernes udvikling over tid, snarere end sammenligning af uddannelsesstederne. Målingen bliver således, med baggrund i evalueringens udviklende sigte, særlig interessant, når de studerende er kommet længere på uddannelsen. Forhåbningen er, at de studerende med tiden kan se den røde tråd i undervisningen og dermed erkende relevansen af de forudgående moduler. Forventningen og forhåbningen er i forlængelse heraf, at dette kan aflæses løbende i de studerendes tilfredshed med den samlede uddannelse.

Data viser, at der er en signifikant sammenhæng mellem uddannelsesbaggrund og tilfredshed med uddannelsen. Socialrådgivere og socialformidlere er lidt mere tilfredse med uddannelsen, end de pædagoguddannede er.

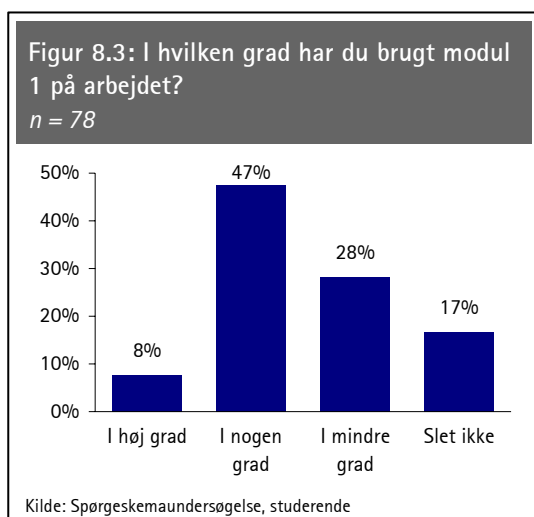
I spørgeskemaet er de studerende også blevet spurgt, om de vil anbefale uddannelsen til andre. Se figur 8.2. Spørgsmålet giver ligesom spørgsmålet om tilfredshed et generelt billede af de studerendes tilfredshed med uddannelsen. Billedet er positivt, idet henholdsvis 39 % og 57 % svarer, at de i høj grad eller i nogen grad gerne vil anbefale uddannelsen til andre. Studerende fra DSH Århus er mindre tilbøjelige til at ville anbefale uddannelsen til andre, sammenlignet med de øvrige uddannelsessteder.

For begge spørgsmål – tilfredshed med uddannelsen og i hvilken grad vil du anbefale uddannelsen til andre - er der en signifikant sammenhæng med de studerendes vurdering af det faglige niveau. Hvis de studerende synes, niveauet er for højt eller alt for højt, er de mindre tilfredse med uddannelsen og mindre tilbøjelige til at ville anbefale uddannelsen til andre. Dette sandsynliggør, at det faglige niveau er vigtigt at justere på, hvis der ønskes en høj tilfredshed blandt de studerende og en positiv omtale af uddannelsen.

Der er i forlængelse heraf også en signifikant sammenhæng mellem de studerendes vurdering af relevansen af de cases, der anvendes og den overordnede tilfredshed med uddannelsen. Det peger yderligere på, at ændringer i læringsformerne igennem mere relevante og måske også flere cases og eksempler, jf. afsnit 6.1, kan være med til at forbedre de studerendes oplevelse af det faglige niveau og dermed også den samlede tilfredshed med uddannelsen.

8.1 Anvendelse af uddannelsen

Det er særligt centralt for en diplomuddannelse til praktikere er anvendelig og kan bruges på arbejdspladsen.

I figur 8.3 ses svarfordelingen på spørgsmålet om anvendelsen af modul 1 for samtlige studerende. Det er positivt, at 55 % svarer, at de har brugt modul 1 i høj eller nogen grad, men da henholdsvis 28 % og 17 %, svarende til i alt 35 % studerende, svarer, at de kun har brugt modulet i mindre grad eller slet ikke har brugt modulet, er der stadig plads til forbedring. Det skal dog holdes for øje, som det tidligere er nævnt i afsnit 5.2., at modulet drejer sig om nogle emner,

der kan være svære at bruge konkret og så tidligt i tidligt i forløbet. Svarfordelingen ligner, som det kunne forventes fordelingen på spørgsmålet om, i hvilken grad de studerende føler sig bedre rustet til deres daglige arbejde (jf. afsnit 5.2).

Der er en signifikant sammenhæng mellem anvendelsen af modul 1 og det, som de studerende arbejder med til daglig. Blandt de studerende, der arbejder med tilbud til børn og unge, er der henholdsvis 20 % og 64 %, der svarer, at de i høj grad eller i nogen grad har brugt modul 1 på arbejdspladsen. For myndighedssagsbehandlerne er de tilsvarende tal kun 2 % og 40 %. Det er et særligt interessant fund, idet uddannelsen er mest målrettet myndighedssagsbehandlere. Spørgsmålet er, hvorfor det er tilfældet, og om de to grupper af studerende vurderer spørgsmålet forskelligt, fordi de havde forskellige forventninger til anvendeligheden af uddannelsen inden de begyndte?

I forbindelse med at anvende uddannelsen nævner de studerende i interviewene, at det har en positiv effekt, at der er andre på arbejdspladsen, der også tager uddannelsen. En studerende siger:

”I det reflekterende team, hvor vi er to, der tager uddannelsen, kan vi allerede mærke, at vi kan bruge det, vi har lært. Jeg vil tro, at det påvirker de andre også, for det påvirker jo mig, hver gang de åbner munden. Der er det en fordel, at vi er to fra samme reflekterende team, der er på uddannelsen – så kan vi bedre bruge det fra uddannelsen. Der er en overlevering, selv om den ikke er struktureret.”

I forlængelse af citatet lægger den ny mulighed for en diplomuddannelse på børne- og ungeområdet vægt på, at uddannelsen ikke kun skal komme den studerende, men også dennes kolleger og arbejdsplads til gode. I interview med de studerende er der en tendens til, at de studerende meget gerne vil og har lyst til at bruge og videreformidle uddannelsen på deres arbejdsplads. Men det generelle billede er desværre samtidig, at der ikke er tid eller mulighed for det, når det kommer til stykket. Heller ikke selv om alle parter er interesseret i det. Det er et problem, der er meget generelt, og som de fleste kender fra alle typer af arbejdspladser. Mange mener dog, at de overleverer og videndeler meget i hverdagen på et uformelt plan. Samtidig kan flere se fordelene af at formalisere implementeringen i en vis grad. En studerende siger fx:

”Hvis man er på uddannelse eller kursus, skal man hænges lidt op på at komme med et oplæg, en temadag, et temapersonalemøde eller noget lignende. Det er også med til at fastholde det, man har lært og implementere det. Det kunne godt været mere struktureret, især som uddannelsen skrider frem. Man kunne også godt have noget om det på uddannelsen - om hvordan man kunne gå til det, ude på ens arbejdsplads.”

De kvalitative interview med studerende viser dog også, at videndelingen i nogle tilfælde sker mere formaliseret. En studerende fortæller således, hvordan de på hendes arbejdsplads har aftalt en times møde om den netop afleverede eksamensopgave. Kollegerne har forud for mødet fået udleveret et af eksamensspørgsmålene og blevet bedt om at overveje, hvordan det kan besvares. Ved mødet er det meningen, at kollegerne først skal fremlægge deres ideer og input, hvorefter den studerende fremlægger, hvordan hun har svaret på spørgsmålet i sin eksamensopgave.

8.2 Evaluators vurdering

Det kan konkluderes:

- At der generelt er stor tilfredshed med uddannelsen blandt de studerende på tværs af uddannelsesstederne

Der er dog stadig plads til at forbedre tilfredsheden. Forbedringen kan bl.a. ske via anvendelsesorienterede læringsformer, som kan være med til både at gøre stoffet

mere relevant men også justere de studerendes oplevelse af det faglige niveau jf. afsnit 6.1.1 og 6.1.2.

I relation til anvendelse er det særligt interessant, at de studerende, der arbejder med tilbud på leverandørniveau, har anvendt modul 1 mere på arbejdet, end myndigheds-sagsbehandlerne har.

I forhold til at sikre en bedre og måske mere formaliseret implementering af uddannelsen er det væsentligt at inddrage både den studerende, lederen på arbejdspladsen og studievejledningen. I fællesskab vil man kunne udvikle nogle forskellige modeller, som kan bruges som løftestang for implementeringen af uddannelsen. Modellerne kan af arbejdspladserne bruges som inspiration eller som direkte anvendelige modeller, som de studerende og arbejdspladsen kan aftale at anvende i implementeringen af uddannelsen.

Kapitel 9. Den udvidede studievejledning

I forbindelse med oprettelse af uddannelsen er der oprettet en udvidet studievejlederfunktion. En traditionel studievejleder vejleder de studerende om uddannelsesvalg/modulvalg og lignende. Den udvidede studievejledning er en nytænkning inden for de sociale diplomuddannelser.

Den udvidede studievejledning har følgende overordnede opgaver:

- Personlig rådgivning og vejledning til den enkelte studerende omkring undervisning, opgaver og hjemmearbejde
- Etablering og gennemførelse af studiegrupper og netværksgrupper blandt de studerende som led i undervisningen
- Rådgivning og vejledning til de studerendes arbejdspladser.

Støtten skal tilbydes før, under og umiddelbart efter uddannelsens gennemførelse. I tillæg hertil skal den udvidede studievejleder udføre løbende markedsføring og sørge for vedligeholdelse af webside.

Den udvidede studievejlednings målgruppe er studerende, som modtager støtte til deltagerbetaling, de studerendes kolleger, de studerendes (faglige) ledelse og de studerendes kommunale uddannelsesplanlæggere.¹⁸

I nærværende kapitel analyseres, hvordan den udvidede studievejledning anvendes af de studerende og lederne på arbejdspladserne og hvordan studievejledningen bidrager til at motivere de studerende. Endelig undersøger kapitlet på hvilken måde, de studerende har fået kendskab til uddannelsen, hvilket kan anvendes af de udvidede studievejledere i forhold til markedsføringen af uddannelsen.

Kapitlet bygger på spørgeskemaundersøgelser med de studerende og underviserne samt kvalitative interview med studerende, studievejledere og undervisere.

9.1 Studerendes og arbejdspladsernes brug af den udvidede studievejledning

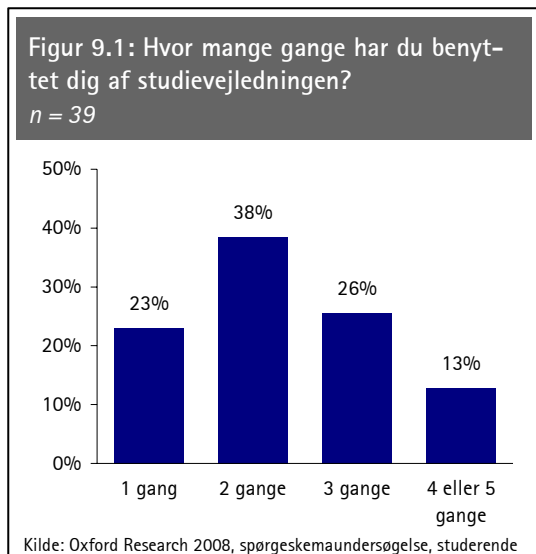
49 % af de studerende, der stadig er på uddannelsen, svarer, at de har benyttet sig af studievejledningen, før eller efter de er startet på uddannelsen, hvilket svarer til 39 respondenter¹⁹.

Figur 9.1 viser antallet af gange de studerende har anvendt studievejledningen og det fremgår, at 61 % af de studerende har benyttet sig af studievejledningen 1-2 gange. De øvrige har benyttet studievejledningen op til 5 gange. Statistikken bidrager på nuværende tidspunkt i evalueringen ikke med megen selvstændig information, men har i højere grad sin relevans på et senere tidspunkt i evalueringsforløbet, hvor den

¹⁸ Jf. *Projektbeskrivelse Den udvidede studievejledning på den sociale diplomuddannelse – diplomuddannelse på børne- og ungeområdet*. Intern arbejdsdokument.

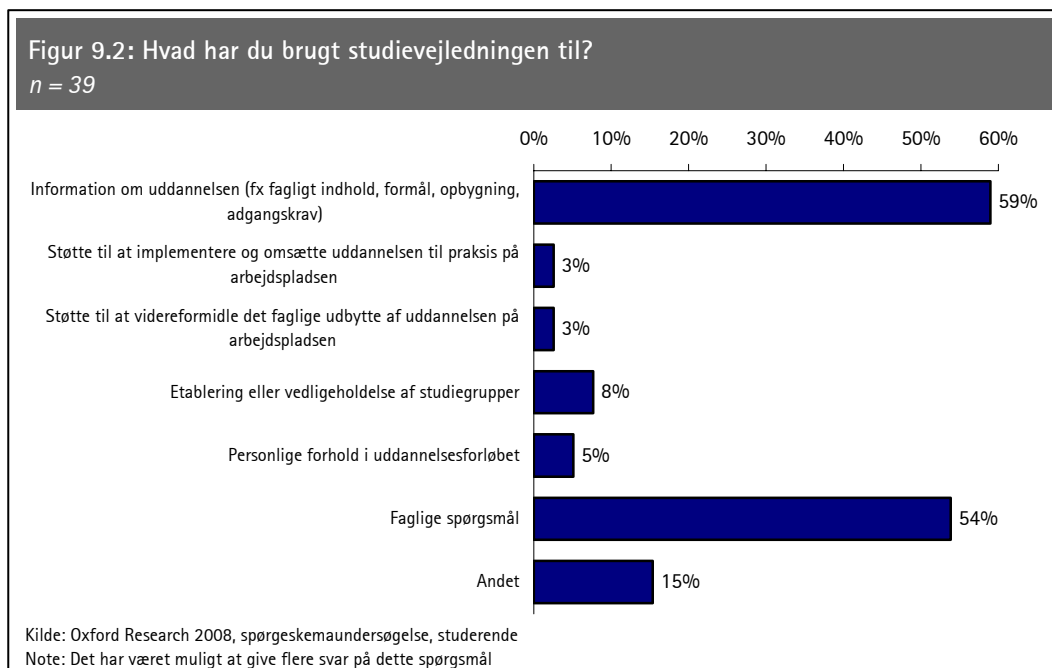
¹⁹ 2 respondenter har svaret 'ved ikke' og 3 respondenter, som ikke længere er tilknyttet uddannelsen, er ikke medtaget i dette spørgsmål (jf. afsnit 3.4). n= 82.

kan benyttes til at analysere omfanget af de studerendes anvendelse af studievejledningen over tid.

Figur 9.2 viser, at de studerende i langt overvejende grad anvender studievejledningen til at indhente information om fx fagligt indhold, formål, opbygning, adgangskrav (59 %). Interview med de udvidede studievejledere underbygger statistikken, idet der gives udtryk for, at det er denne type henvendelse, der typisk kommer fra de studerende, før de starter på uddannelsen. Derimod angår henvendelserne fra lederne på arbejdspladsen typisk økonomiske forhold, såsom regler for vikardækning og deltagertilskud.

Det fremgår endvidere, at 54 % af de studerende bruger studievejledningen til at få svar på faglige spørgsmål, hvilket typisk forgår i undervisningsperioden og i eksamensperioden.

Det er særligt interessant, at en række opgaver, som ligger inden for den udvidede studievejlednings formålsbeskrivelse, angives af de studerende i lavt omfang i forbindelse med spørgsmålet. Således angiver 1 studerende (3 %), at vedkommende har anvendt studievejledningen til at støtte implementeringen og omsætningen af uddannelsen til praksis på arbejdspladsen. Der er ligeledes 1 studerende, som har brugt den udvidede studievejledning til støtte til videreformidling af det faglige udbytte på arbejdspladsen. I samme kategori af ydelser er det endvidere interessant, at ingen studerende har svaret, at de har benyttet studievejledningen til støtte til udarbejdelse af

en uddannelsesplan/-aftale. I forbindelse med oprettelsen af uddannelsen er der udviklet konkrete implementeringsguider i form af en kompetenceplan og en uddannelsesplan, som kan hjælpe de studerende til at tilrettelægge uddannelse og arbejde sammen med deres ledere. Kompetenceplanen og uddannelsesplanen er tilgængelige på www.boerneungediplom.dk. Interview med studievejledere og studerende viser, at uddannelsesplanen er blevet benyttet i praksis – blot blandt studerende som ikke har svaret på spørgeskemaundersøgelsen. Redskabet vurderes til at være særdeles anvendeligt til at skabe dialog mellem arbejdspladsen og den studerende. En udvidet studievejleder udtaler således:

Jeg forventer, at der kommer mere aktivitet fra kommunerne, og så snart kommunerne begynder at snakke om uddannelsesplanen, kommer den også til at blive implementeret flere steder. Den giver anledning til en dialog mellem medarbejder og leder, og det er meget vigtigt, at der bliver etableret en dialog. [...] Den [uddannelsesplanen] har jeg haft positiv respons på.

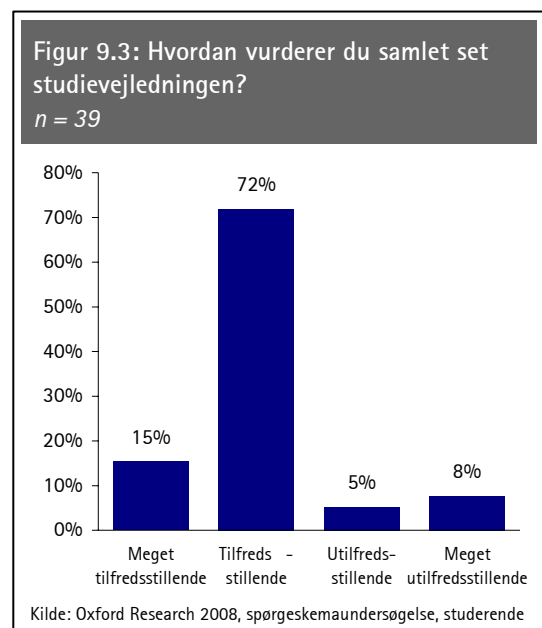
Den samlede vurdering fra studievejlederne er, at kommunerne ikke prioriterer at lægge uddannelsesplaner for deres medarbejdere, og at den primære årsag hertil er den generelt store arbejdsbyrde, som er forbundet med omstruktureringerne efter kommunalreformen. Samtlige udvidede studievejledere udtaler, at de har henvendt sig til kommunerne skriftligt og/eller telefonisk, og at de forventer mere aktivitet i fremtiden fra kommunerne – fx i forbindelse med støtte til at lægge uddannelsesplaner.

I relation til studiegrupper er det mindre overraskende, at kun 8 % af de studerende har brugt studievejlederne til at etablere eller vedligeholde studiegrupperne. Studiegrupperne er fordelt ud fra geografiske hensyn, forud for at de studerende starter på uddannelsen, hvorfor de ikke nødvendigvis ved, at dette er en opgave, der varetages af den udvidede studievejledning. Interviewene viser, at nogle af studievejlederne også møder op ved enkelte studiegruppemøder for at styrke synligheden, hvilket er et aspekt, der ikke bliver afdækket i figur 9.2 jf. afsnit 7.1 for yderligere omtale af aktiviteten i studiegrupperne.

9.1.1 Tilfredshed med studievejledningen

Blandt de studerende, som har benyttet sig af den udvidede studievejledning, er der en udpræget tilfredshed med den vejledning, som de har fået, hvilket fremgår af figur 9.3. 87 % af de studerende vurderer således indholdet af vejledningen til samlet set at være meget tilfredsstillende eller tilfredsstillende. 13 % af de studerende (5 studerende fordelt på 3 uddannelsessteder), som har svaret på spørgsmålet, vurderer sammenlagt studievejledningens indsats til at være utilfredsstillende eller meget utilfredsstillende.

Spørgeskemaundersøgelsen blandt underviserne giver den udvidede studievejledning en positiv evaluering. Således er

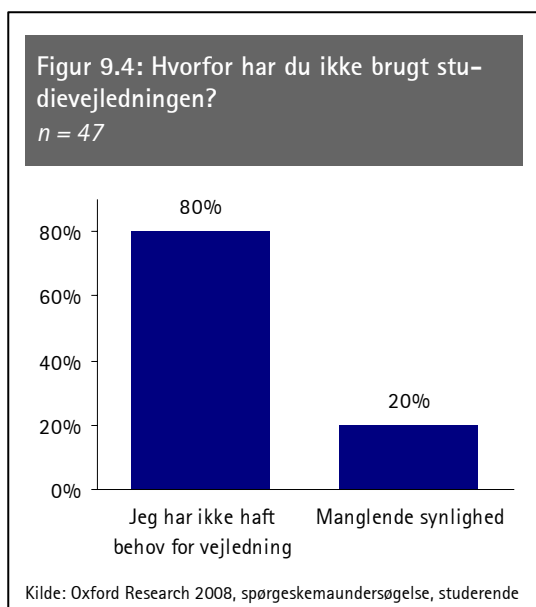
underviserne enten helt enige eller enige i, at de har et godt samarbejde med studievejledningen.

I forhold til studievejledningens arbejde med at støtte op om studiegrupper, skabe sammenhold på holdene samt fastholde og motivere de studerende er undervisernes holdning ligeledes positiv.

Besvarelsene fra underviserne viser endvidere, at ca. halvdelen af underviserne ikke har vurderet, at det er relevant for dem at svare på disse spørgsmål. Erfaringer fra de kvalitative interview tyder på, at dette skyldes, at underviserne ikke nødvendigvis har indblik i den udvidede studievejlednings arbejdsopgaver.

9.1.2 Årsager til at de studerende ikke bruger studievejledningen

De studerende, som ikke bruger studievejledningen, er blevet spurgt til, hvilke årsager der ligger bag. Besvarelsene fremgår af figur 9.4.

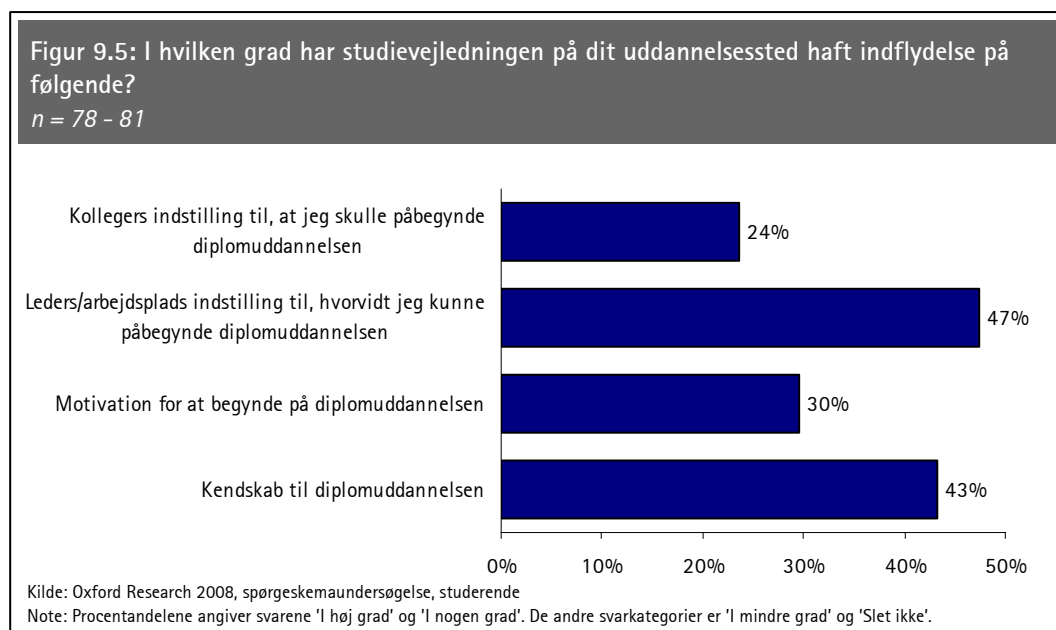

For 80 % (32 studerende) af de studerende, der ikke har brugt studievejledningen, var årsagen, at de ikke har haft behov for vejledning. For de resterende 8 studerende (20 %) er manglende synlighed i forhold til de opgaver, studievejledningen varetager, årsagen. Disse studerende har således svaret, at de enten ikke vidste, at der var en studievejledning, ikke vidste hvordan de skulle komme i kontakt med studievejledningen eller ikke vidste hvad studievejledningen kan bruges til.

I forhold til den udvidede studievejlednings synlighed blandt de studerende kan det således sammenfattes, at 8 ud af 85 studerende – svarende til 9 % af samtlige studerende – har et behov for mere oplysning om studievejledningen og dens arbejdsopgaver.

9.2 Den udvidede studievejlednings betydning for motivation

En del af den udvidede studievejlednings opgaver er, ifølge projektbeskrivelsen, at skabe motivation for længerevarende videreuddannelse, bidrage med kendskab til uddannelsen samt stå for generelt markedsføring af uddannelsen. Interview med de udvidede studievejledere viser, at disse opgaver er varetaget gennem virksomhedsbesøg (i begrænset omfang) annoncering via internet og fagblade, udsendelse af breve samt telefonisk kontakt til studerende samt arbejdspladser.

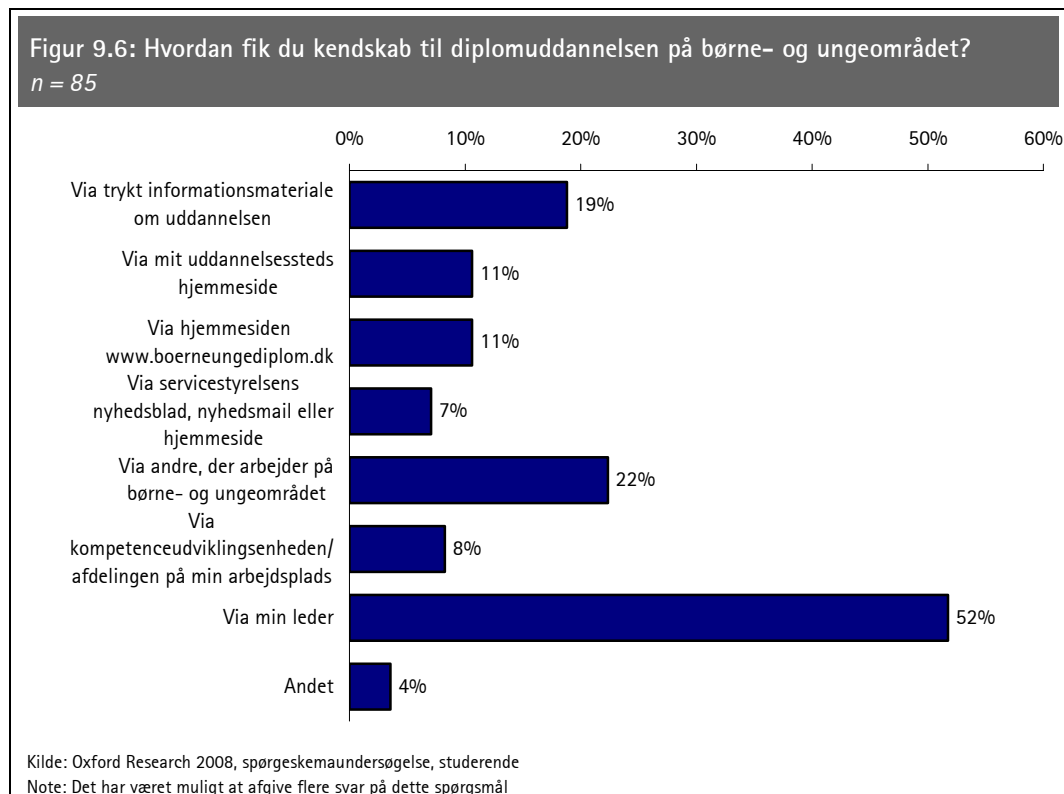
Som det fremgår af figur 9.5, har den udvidede studievejlednings indsats haft en mærkbar effekt på såvel de studerendes egen motivation og kendskab til uddannelsen som lederne og kollegers indstilling til, at de skulle begynde på uddannelsen. Størst har indflydelsen været på lederne/arbejdspladsens indstilling til, hvorvidt de studerende kunne starte på uddannelsen, hvor 47 % har svaret, at studievejledningen i høj grad eller i nogen grad har haft indflydelse. Interview med studievejledere viser, at det gode argument i denne sammenhæng er den fordelagtige økonomi i uddannelsesforløbet (deltagertilskuddet og vikardækning). Studievejledningens samtaler med arbejdspladsen har således hovedsageligt omhandlet økonomiske forhold omkring uddannelsen.

Det fremgår ligeledes af figur 9.5, at 43 % af de studerende vurderer, at studievejledningen i nogen eller høj grad har haft betydning for deres kendskab til diplomuddannelsen. I denne sammenhæng gør det sig gældende, at den store interesse for uddannelsen i Århus (65 ansøgere) har betydet, at det store opsøgende arbejde ikke har været i højsædet. Dette kommer også til udtryk i besvarelserne fra de studerende, idet 19 % af de studerende fra DSH-Århus har svaret, at den udvidede studievejleder i høj eller nogen grad har haft betydning for kendskabet til uddannelsen. For de øvrige fire uddannelsessteder har mellem 48 % og 75 % af de studerende svaret, at den udvidede studievejledning i nogen eller i høj grad har haft betydning for kendskabet til uddannelsen. Den udvidede studievejlednings markedsføring ses endvidere af, at 24 % af de studerende har identificeret studievejledningens indsats blandt kollegerne.

9.3 Markedsføring af uddannelsen

I forhold til optaget på uddannelsen har det særlig interesse, at den udvidede studievejledning, for 30 % af de studerende, har haft en markant mærkbar påvirkning på motivationen for at starte på uddannelsen (jf. figur 9.5). Dette resultat viser, at den udvidede studievejledning, og den måde uddannelsen bliver markedsført på, kan bruges som et redskab til at sikre det ønskede optag på uddannelsen.

Figur 9.6 nedenfor viser i forlængelse heraf, hvilke former for formidling, der har den største effekt i forhold til at skabe kendskab om uddannelsen. Samtidig kan figuren anvendes i forhold til den udvidede studievejlednings markedsføringsindsats.

Hele 52 % af de studerende har fået kendskab til uddannelsen gennem deres leder. Dermed er der en tydelig indikation af, at studievejledningens indsats i forhold til at kontakte ledere og arbejdspladser generelt har haft markant betydning for de studerendes kendskab til uddannelsen. Figuren viser ligeledes, at mund til mund metoden allerede på nuværende tidspunkt, hvor uddannelsen er relativ ny, er en væsentlig kilde til kendskab om uddannelsen. Således har 22 % af de studerende angivet, at de har fået deres kendskab via andre, som arbejder på børne- og ungeområdet.

Det fremgår endvidere, at informationsveje såsom diverse hjemmesider samt trykt informationsmateriale (herunder fagblade) har en målbar effekt på kendskabet til uddannelsen.

9.4 Evaluators vurdering

Den samlede vurdering er at den udvidede studievejlednings indsats har positiv effekt på:

- De studerendes kendskab til uddannelsen
- De studerendes motivation for at begynde på uddannelsen
- Kollegernes og de ledernes indstilling til at de studerende er startet på uddannelsen

Vejledningen til de studerende består hovedsageligt i information om indhold og opbygning af uddannelsen samt faglige spørgsmål. De studerendes ledere derimod henvender sig næsten udelukkende med økonomiske spørgsmål angående deltagerbetaling og vikardækning.

Der, hvor vejledningen ikke lever op til formålsbeskrivelsen på nuværende tidspunkt, er:

- I forhold til forudgående vejledning om uddannelsen på arbejdspladsen. Denne indsats er særlig vigtig i forhold til at forberede såvel de studerende som arbejdspladsen på arbejdsbyrden, som er forbundet med uddannelsesforløbet.

Vigtigheden understreges flere steder i evalueringsrapporten, hvor det fremgår, at en del af de studerendes frustration skyldes den manglende balance mellem arbejde og uddannelse i de 8 uger, hvor modulet gennemføres. Denne balance kan etableres/forbedres gennem en dialog mellem de studerende og deres arbejdsplads. Den udvidede studievejledning har netop til opgave at støtte op om denne dialog. Dette kan fx gøres via mere oplysning om uddannelsesplanen, som findes på www.boerneungediplom.dk og yderligere besøg på arbejdspladserne. Arbejdspladserne er generelt blevet tilbudt besøg fra den udvidede studievejledning, men den foreløbige udmelding fra de udvidede studievejledere er, at der ikke har været stor efterspørgsel på denne ydelse.

Det er tvivlsomt, hvor meget mere den udvidede studievejledning kan gøre på denne front, da indsatsen er betinget af arbejdspladsens ønske om at involvere sig i uddannelsesplanlægningen.

Den begrænsede vejledning ude på virksomheden slår ikke igennem i forhold til de studerendes vurderinger af den udvidede studievejledning. Blandt de studerende, der har benyttet sig af den udvidede studievejledning, er der følgende en udpræget tilfredshed med vejledningen. Samtidig er der kun 9 % af samtlige studerende, der ikke har det forventede kendskab til studievejledningen og de ydelser, som den tilbyder. Samlet kan det altså konstateres, at kendskabet og tilfredsheden med studievejledningen blandt de studerende, som er optaget på uddannelsen, er høj – om end der stadig er plads til forbedringer. Interview med de studerende viser, at forbedringerne hovedsageligt skal findes i den praktiske planlægning omkring uddannelsen. Jo før pensumplaner og undervisningsplaner kan meldes ud, desto bedre. Endvidere er det vigtigt for de studerende, at forløbet omkring eksamen er struktureret og veltilrettelagt.

Den udvidede studievejledning spiller endvidere en central rolle i forhold til at motivere de studerende til at starte på uddannelsen, samt i forhold til at påvirke kolleger og leders indstilling til uddannelsen.

I forhold til markedsføringen fremstår det meget tydeligt, at lederen er den primære indgangsvinkel til at markedsføre uddannelsen. Udsendelsen af diverse informati-

onsmateriale samt rundringning ses meget tydeligt, idet over 50 % af de studerende har fået kendskab til uddannelsen gennem deres ledere. I denne markedsføring er det endvidere tydeligt, at det argument, der virker over for lederne, er de lave økonomiske omkostninger, der er forbundet med gennemførelse af uddannelsen. Uddannelsen opfattes således på mange arbejdspladser som ”et tilbud der er for godt til at lade passere”.

Kapitel 10. Deltagertilskud og vikarpulje

Kommunale sagsbehandlere eller ledere, som er ansat i myndighedsfunktionen eller ledere/medarbejder med tæt relation eller samarbejde med myndigheden, kan tage uddannelsen med **deltagertilskud** fra Servicestyrelsen. Det kræver alene tilmelding til hele uddannelsen. Med tilskud er udgiften til den samlede uddannelse 6.000 kr. Uden tilskud er udgiften pr. modul 7.500 kr., hvilket svarer til 45.000 kr. for den samlede uddannelse.

Med det formål at understøtte optaget på diplomuddannelse for de kommunale sagsbehandlere har Servicestyrelsen etableret en **vikarpulje**, hvorfra kommuner kan søge tilskud til ansættelse af vikarer for de sagsbehandlere, der tager den samlede diplomuddannelse. Puljen løber i foreløbig tre år og kan således kun søges af studerende, der arbejder med myndighedssagsbehandling. Forudsætningerne for at modtage tilskud er, at den studerende, udover at være myndighedssagsbehandler

- er tilmeldt en samlet diplomuddannelse bestående af seks moduler
- tager de seks moduler i den anbefalede rækkefølge
- gennemfører uddannelsen som deltidsstudie
- friholdes af arbejdspladsen til at gennemføre uddannelsen i den periode, der gives tilskud for.

Derudover gælder de generelle regler for modtagelse af tilskud fra Velfærdsministeriet (jf. www.social.dk).

Der kan efter ansøgning ydes et tilskud på kr. 30.000 pr. sagsbehandler pr. modul svarende til kr. 180.000 til en samlet diplomuddannelse.

Udbetaling af tilskud sker forud hvert halve år, første gang ved indsendelse af ansøgningen og herefter ved at den tilskudsansvarlige i kommunen indsender bekræftelse på, at sagsbehandleren har afsluttet forudgående modul og påbegynder eller er påbegyndt det næste modul.

De studerende kan ydermere modtage Statens Voksenuddannelsesstøtte (SVU) for 4 uger på hvert modul, hvis de overholder de generelle regler herfor. Nærværende evaluering omhandler dog ikke SVU.

I nærværende kapitel behandles deltagertilskuddet og vikarpuljen, herunder hvor stor betydning disse har for motivation for at starte på uddannelsen, samt hvordan særligt vikarpuljen fungerer i praksis. Kapitlet er baseret på registerdata, spørgeskemaundersøgelse med de studerende samt dybdeinterview med studerende, undervisere og studievejledere.

10.1 Omfanget af deltagertilskud og vikardækning

Evalueringen omfatter udelukkende de studerende, som gennemfører uddannelsen med deltagertilskud. Dette svarer ved opstart af uddannelsen til 129 elever fordelt på de seks uddannelsessteder. Stort set alle studerende på diplomuddannelsen modtager deltagerbetaling. Hvis en deltager får nyt arbejde i uddannelsesforløbet, vil pengene følge den studerende og ikke arbejdsstedet.

Derimod er det ikke alle studerende, som modtager vikardækning. Registerdata fra Servicestyrelsen viser, at 83 studerende er blevet godkendt til vikardækning for hele uddannelsesforløbet²⁰. Dette svarer til 64 % af alle studerende. Sammenstilles dette med besvarelserne fra spørgeskemaundersøgelsen er indtrykket, at stort set samtlige berettigede arbejdspladser har søgt om vikardækning. Dette understøttes af, at kun 1 respondent har svaret, at han/hun ikke kendte til ordningen. Resultaterne tyder på, at oplysningsindsatsen vedrørende *muligheden* for vikardækning fungerer tilfredsstillende i forhold til de arbejdspladser, der har studerende på uddannelsen.

10.2 Betydning af deltagertilskud

Interviewundersøgelsen blandt studerende viser, at deltagertilskuddet har haft stor betydning for de studerendes mulighed for at starte på uddannelsen. En studerende fortæller således, hvordan ledelsen har præsenteret uddannelsen:

"Vores leder kom og fortalte os, at de har fået dette tilbud, og det kan arbejdspladsen ikke sige nej til. Nu har vi chancen for at få mange af jer efteruddannet."

De studerende og underviserne ser generelt uddannelsen som et unikt tilbud, som man ikke kan lade passere, hvilket skyldes den lave egenbetaling på 6.000 kr. Herved ses der også en mulighed for, at flere på arbejdspladsen kan få tilbud om efteruddannelse, da deltagertilskuddet reelt betyder, at der kan uddannes ca. syv medarbejdere for den samme pris, som én medarbejder kostede tidligere på den sociale diplomuddannelse.

De udvidede studievejledere støtter op om denne betragtning. Henvendelse fra lederne på arbejdspladserne handler således næsten udelukkende om økonomiske forhold som deltagertilskud, SVU og vikardækning.

Den samlede vurdering er således, at deltagertilskuddet har særdeles stor betydning for omfanget af ansøgere til uddannelsen.

10.3 Betydning af vikarpuljen

Figur 10.1 viser ikke overraskende, at midlerne fra vikarpuljen ligesom deltagertilskuddet har stor betydning for lederne motivation for at tilbyde de studerende uddannelsen. 79 % af de studerende, der får vikardækning, angiver således, at puljen enten havde stor eller afgørende betydning for lederen. Kun 5 % af de studerende

²⁰ Der er endvidere søgt tilskud til 7 studerende, som har fået afslag.

angiver, at det ingen betydning havde. Til spørgsmålet om vikarpuljens betydning for hendes mulighed for at starte på uddannelsen svarer en studerende:

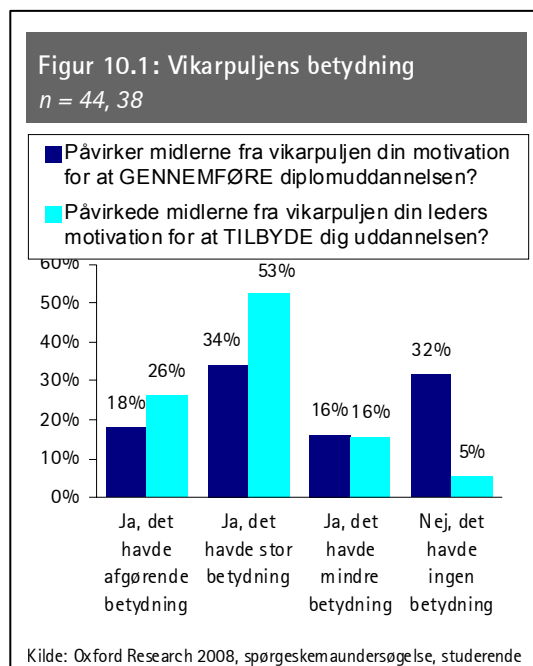
”Vikarpuljen har haft afgørende betydning. Hvis vi går tilbage og ser på de senere år i vores kommune, så er der ikke nogen uden ledelsesansvar, som har fået diplomuddannelse, og det er ikke fordi, at der ikke er blevet søgt. Der er nogen, jeg går på hold med fra min kommune, som har søgt den sociale diplomuddannelse fire gange, uden at de har fået den.”

Billedet er imidlertid noget mere uklart, når det kommer til spørgsmålet om, hvorvidt midlerne påvirker de studerendes motivation til at gennemføre diplomuddannelsen. Her er de studerende splittede. Ca. halvdelen giver udtryk for, at vikarpuljen enten har ingen eller mindre betydning for deres motivation, mens den anden halvdel giver udtryk for, at vikardækningen har stor eller afgørende betydning for deres motivation for at gennemføre diplomuddannelsen.

Tankegangen er, at midlerne skal bruges til vikardækning og dermed aflastning af de studerende i de fire uger, hvor undervisningen foregår pr. modul. De kvalitative interview har imidlertid gjort det klart, at virkeligheden ser noget anderledes ud for en stor del af de studerende, som får vikardækning. På flere arbejdspladser har ordningen således ikke fungeret i praksis. Der er flere forskellige årsager hertil. For det første gør det sig gældende, at den første pulje på 30.000 kr. pr. studerende ikke er blevet udbetalt, hvilket afholder flere arbejdspladser fra at ansætte vikarer, før de har ”pengene i hånden”. Arbejdspladserne er blevet lovet midlerne – blot med tilbagevirkende kraft. For det andet er der problemer med at rekruttere vikarer pga. den lave ledighed på området og det begrænsede omfang af timer, som vikarperioden omfatter. For det tredje har de kvalitative interview vist, at der til trods for bevilling af vikardækning, ikke er en mindre arbejdsbyrde for de studerende i uddannelsesforløbet. For det fjerde viser interviewene med studerende, at det daglige arbejdes karakter har nogle iboende barrierer i forhold til at levere opgaver videre til vikarer.

”Det er ikke muligt at overlade en ’sag’ til en kollega, derfor skal brugen af vikardækningen gennemtænkes sammen med ledelsen, sådan at vi kan blive fritaget for konkrete opgaver.” (Studerende)

Flere studerende giver i denne sammenhæng udtryk for, at det er sagernes følsomme karakter, som gør det svært at holde sig væk fra arbejdet eller overlade sagen til en kollega. De studerende har fx svært ved at sige til deres klienter, at de ikke kan kontakte dem i bestemte uger. En sådan melding kan være svær at forstå for klienterne, når det handler om fx anbringelse af deres barn eller andre følelsesladede forhold. Dette resulterer ofte i, at de studerende enten arbejder i de uger, hvor de deltager i undervisningen, eller i at arbejdsbyrden reelt ikke er nedsat. Enkelte studerende har tilmed i forbindelse med interviewene givet udtryk for, at arbejdsbyrden synes større end tidligere til trods for vikardækning. Konkret skyldes det, at de udover den samme mængde opgaver får ekstraopgaver. En studerende beskriver fx, hvordan mailind-

bakken er meget fuld, når hun kommer tilbage fra en uges undervisning, og at det uvægerligt vil resultere i mere arbejde, når bunken hober sig op. Fx havde den pågældende studerende været ude for, at en 2 dages ansøgningsfrist var blevet overskredet, hvorefter hun måtte lægge mere arbejde i opgaven, da hun måtte søge om dispensation og ringe til forskellige instanser for at ”redde situationen”.

Figur 10.1 viser som omtalt, at vikarpuljen har stor eller afgørende betydning for motivationen for at gennemføre uddannelsen blandt ca. halvdelen af de studerende, som modtager tilskud. De kvalitative interview med 10 studerende har ikke identificeret studerende, hvor ordningen har fungeret optimalt. Derimod er der udtrykt store *forventninger* til, at puljen kommer til at have positiv indvirkning på deres arbejdsbyrde i den periode, hvor de deltager i undervisning. Der er en mulighed for, at *forventningerne* til puljens indvirkning på arbejdsbyrden, som giver den positive vurdering blandt halvdelen af de studerende. En anden mulighed er, at vikarordningen fungerer efter hensigten på arbejdspladser, som de kvalitative interview ikke har afdækket.

10.4 Barrierer for vikardækningen

Foregående afsnit viser nogle markante problemstillinger i forhold til at få vikardækningen til at fungere efter hensigten, som er at nedbringe arbejdsbyrden for de studerende på arbejdspladsen i undervisningsperioderne. De problemstillinger, der kan identificeres kan opdeles i barrierer på arbejdspladsen og barrierer, der er strukturelt betinget.

Barrierer på arbejdspladsen

To barrierer, som er identificeret i foregående afsnit, relaterer sig til forhold på arbejdspladsen. De studerende har således givet udtryk for, at der ikke er tale om sagsnedsættelse til trods for vikardækning, samt at karakteren af sagerne på børneungeområdet ofte gør det svært at delegere ansvar videre til kolleger eller vikarer.

De kvalitative data peger på, at dette dels skyldes, at de har svært ved at delegere opgaverne videre, dels at midlerne fra vikarpuljen bliver brugt til andre ting, der ikke direkte betyder arbejdsnedsættelse for den studerende.

I flere interview med studerende viser det sig, at der er tale om mangel på dialog og tid til dialog om planlægning af uddannelse og arbejde i den periode, hvor medarbejderen er på uddannelsen. En studerende udtaler:

”Vi har ønsket et møde med vores ledelse angående tilrettelæggelse af uddannelsen i forhold til vores arbejde, men ledelsen har svært ved at nå det. Vi har bedt om at tale med dem fra den første uge, vi var her på uddannelsen, men der har ikke været tid.”

Strukturelle barrierer

Afsnit 10.3 synliggjorde endvidere to strukturelle barrierer for, at vikarpuljen får den tiltænkte virkning i modtagergruppen: 1) den første pulje 30.000 kr. er ikke blevet udbetalt, hvilket afholder flere arbejdspladser fra at ansætte vikarer og 2) problemer med at rekruttere vikarer pga. den lave ledighed på området og det begrænsede omfang af timer, som vikarperioden indbefatter.

Den første problemstilling anses af evaluator som en ”børnesygdom”, som vil gøre sig gældende i langt mindre omfang fremover. Når udbetalingerne kommer til at forløbe rutinemæssigt, vil denne barriere for ansættelse af vikarer ikke længere være gældende.

Den anden strukturelle barriere er umiddelbart mere udfordrende. Det er selvsagt, at der nødvendigvis må være arbejdskraft til rådighed, for at det er muligt at rekruttere vikarer. Det ligger uden for denne evalueringsrapport at kommentere systematisk på mulighederne for at rekruttere vikarer, men erfaringerne fra de kvalitative interview er foreløbigt, at det er overordentlig svært. Dette skyldes den generelle mangel på arbejdskraft samt den begrænsede periode, hvor vikaren skal stå til rådighed (fire uger pr. modul). Den begrænsede periode betyder, at det er mindre attraktivt at blive ansat som vikar.

Følgende udtalelse fra en studerende, hvor vikardækningen ikke har resulteret i mindre arbejdsbyrde, giver en indikation af, at denne barriere kommer til at blive endnu mere central, desto flere der bliver optaget på uddannelsen:

”Det er fint nok, at man kan komme af sted på uddannelsen med et halvt års forskydning, men det betyder jo også, at hvor vi er tre deltagere pt. fra min afdeling, så vil vi være seks personer næste gang og ni personer, når jeg er på tredje modul. Det kan afdelingen ikke bære.”

10.5 Evaluators vurdering

Den samlede vurdering er:

- At deltagertilskuddet og vikardækning spiller en meget central rolle i forbindelse med at sikre et stort optag på uddannelsen.

Samtlige evalueringselementer tyder således indtil videre på, at de lave økonomiske udgifter er et særdeles vægtigt argument over for lederne på arbejdspladsen, når uddannelsen skal søges. Det yderligere økonomiske incitament, som ligger for vikardækningen for myndighedssagsbehandlere, er i forlængelse heraf formentlig med til at sikre den ønskede fordeling mellem studerende fra henholdsvis myndighedsniveauet og leverandørniveauet.

Det fremgår endvidere tydeligt, at:

- Der er en række barrierer i forhold til vikardækningens effekt på at aflaste de studerende i hverdagen.

I kolonne 1 i tabel 10.1 opsummeres de barrierer, som tilsyneladende er medvirkende til, at virkarpuljemidlerne ikke får den effekt, som de var tiltænkt. I kolonne 2 vises evaluators løsningsforslag, der kan være med til at imødekomme barriererne.

Tabel 10.1: Barrierer og løsningsforslag i relation til vikarpuljen	
Barrierer	Evaluators løsningsforslag
Samme ugentlige arbejdsbyrde til trods for vikardækning	○ Yderligere vejledningsindsats i forhold til at inspirere og motivere til uddannelsesplanlægning på arbejdspladsen. ○ Yderligere vejledningsindsats i forhold til at inspirere til den mest hensigtsmæssige brug af midlerne på arbejdspladsen.
Problematisk/svært at uddelegere sager/arbejdsopgaver i det sociale arbejde	○ Yderligere vejledningsindsats i forhold til at inspirere og motivere til uddannelsesplanlægning på arbejdspladsen. ○ Yderligere vejledningsindsats i forhold til at inspirere til den mest hensigtsmæssige brug af midlerne på arbejdspladsen. ○ Inspiration til hvordan midlerne fra vikarpuljen kan friholde de studerende fra visse typer af opgaver, fx administrative opgaver.
Manglende udbetaling af puljemidler forud for modul 1	○ Justering af de administrative procedurer for ansøgning således udbetaling af vikardækningen fremover sker forud for semesterstart som planlagt.
Den generelle mangel på arbejdskraft gør, at det ikke er muligt at rekruttere vikarer	○ Påbegynd indledende overvejelser i styregruppe og referencegruppe om mulighederne for, at midlerne fra vikarpuljen kan bruges som overarbejdskompensation til studerende og evt. studerendes kolleger.
Kilde: Oxford Research 2008	

På læringsseminaret d. 8. februar 2008 var den generelle holdning, at de foreslåede justeringer, med undtagelse af justering af de administrative procedurer for ansøgning, ikke overvejes yderligere før vikarpuljemidlerne begynder at blive udbetalt planmæssigt. Først herefter er det muligt at tage stilling til, hvor store de eksisterende problemstillinger vil være på sigt.

Evalueringen vil endvidere i fase 4 (efteråret 2009) inddrage spørgeskemaundersøgelse og interview med lederne på arbejdspladsen som datagrundlag, hvilket vil gøre det muligt, at komme med mere indholdsrige anbefalinger.

Kapitel 11. Forsknings- og udviklingspuljen

Servicestyrelsen har afsat Forsknings- og udviklingspuljen (Fou-puljen), hvorfra uddannelsesinstitutioner, der udbyder diplomuddannelsen på børne- og ungeområdet, kan søge tilskud til, at underviserne på uddannelsen kan deltage i forsknings- eller udviklingsaktiviteter i tilknytning til uddannelsen. Puljen skal bidrage til at sikre, at undervisningen på uddannelsen er baseret på et indgående kendskab til såvel forskningen som udviklingen i kommunernes praksis på området.

Der kan søges om tilskud til frikøb af undervisere og afholdelse af udgifter i forbindelse med deltagelse i forskningsprogrammer eller –netværk. Dertil kan søges om midler til gennemførelse af og deltagelse på konferencer og seminarer, udarbejdelse af undersøgelser og evalueringer eller til at gennemføre konkrete udviklingsaktiviteter i kommuner eller på institutioner.

Deltagelsen i forsknings- og udviklingsaktiviteterne skal bidrage til generelt at opkvalificere underviserne i forhold til børne- og ungeområdet, og derved kvalificere undervisningen, ligesom de konkrete forsknings- og udviklingsaktiviteter skal danne udgangspunkt for valg af cases og eksempler på uddannelsen.

Der kan søges om minimum kr. 100.000 og maksimalt kr. 500.000 om året i op til 3 år.²¹

På nuværende tidspunkt er der ingen af de planlagte projekter, som er igangsat. Spørgeskemaundersøgelsen blandt underviserne viser, at 2 ud af 14 undervisere i undersøgelsen indgår i ansøgninger om midler fra puljen.

Der er således pt. ikke igangværende projekter, der kan bidrage til at analysere forsknings- og udviklingspuljen på en række af de opstillede evalueringsspørgsmål (jf. afsnit 1.2). Nærværende kapitel vil følgelig begrænse sig til at beskrive indholdet af ansøgningerne til Forsknings- og udviklingspuljen.

Kapitlet bygger på kvalitative interview med undervisere, som har søgt midler fra Forsknings- og udviklingspuljen.

11.1 Fou-projekter i støbeskeen

Flere undervisere kender til Fou-puljen og to af de undervisere, der er blevet interviewet udtaler sig om deres holdning og tanker omkring puljen og dens muligheder. Den ene fortæller om et konkret projekt, som hun har søgt midler til.

En underviser fortæller, at hun sammen med en jurist fra uddannelsesstedet har søgt penge til at lave et undervisningsmateriale, som mangler til både diplomuddannelsen på børne- og ungeområdet, men også på andre efteruddannelser og på grunduddannelserne. Til projektet er også lavet en aftale med en kommune, der skal agere sarringspartner. Undervisningsmaterialet skal handle om, hvordan man arbejder systematisk med børnesager inden for lovens rammer. Idéen var, at materialet skulle afprøves på diplomuddannelsens modul 1, hvor det netop handler om det juridiske

²¹ Jf. www.boerneungediplom.dk

perspektiv og myndighedsdelen. Pga. af folketingsvalget blev puljen dog ikke udmeldt i tide, hvorfor projektet ikke er blevet igangsat.

En anden underviser fortæller, at hun har kigget på materialet om fonden, og overvejet hvad midlerne kan bruges til:

”Det ville være oplagt og spændende, hvis de kan bruges til praksisforskning på uddannelsesstedet. Måske kunne midlerne bruges til frikøb af praktikere, der kan være med til at lave forskning, der hvor de arbejder. Hvis puljen kan bruges til det, ville det understøtte formålet med uddannelsen rigtig meget”.

Især en sådan anvendelse af midlerne, mener hun, vil kunne få en betydning for indsatsen på børne- og ungeområdet – det vil betyde en mere viden- og forskningsbaseret sagsbehandling. Underviseren har bedt den udvidede studievejleder undersøge, om puljen kan bruges til praksisforskning på denne måde. Den pågældende underviser har også overvejet, om midlerne kan bruges i forbindelse med en ph.d. på området.

Begge undervisere er meget positive over for de muligheder, som fonden synes at give, og det tyder på, at der er mange mulige projekter, der kan bidrage til indsatsen på børne- og ungeområdet med hjælp fra midlerne i Forsknings- og udviklingspuljen.

11.2 Evaluators vurdering

I forhold til Fou-puljen er der på nuværende tidspunkt meget lav aktivitet. Evaluator vurderer, at hensigtserklæringen om at puljen skal bruges til at skabe cases og eksempler til brug i undervisningen er særdeles relevant, da de studerende savner netop flere og mere relevante cases i undervisningen ifølge spørgeskemaundersøgelsen

Det foreløbigt meget begrænsede evalueringsgrundlag i form af kvalitative interview med undervisere tyder endvidere på, at de projekter, der potentielt kan realiseres med puljen, er spændende og udviklende for børne- og ungeområdet.

Kapitel 12. Læringsseminaret

Læringsseminaret i evalueringens fase 1 blev afholdt d. 8. februar 2008. Udover deltagere fra Oxford Research og Servicestyrelsen deltog de 5 udvidede studievejledere, tre undervisere fra de fem uddannelsessteder og en repræsentant fra Velfærdsministeriet. Formålet med læringsseminaret var, med udgangspunkt i resultaterne fra evalueringens fase 1, at diskutere mulige justeringer med henblik på at forbedre uddannelsen og de tilknyttede initiativer.

Inden de overordnede resultater blev fremlagt blev formålet med både læringsseminaret og evalueringen kort ridset op, og det blev kort fortalt, hvordan dataindsamlingen i fase 1 er foregået. Det blev også kommenteret fra evaluators side, at det er positivt, at evalueringen er igangsat på et tidligt tidspunkt i forløbet. Evalueringen bliver ikke blot mere interessant, men også langt mere brugbar, når evaluator er med fra begyndelsen.

Der var enkelte kommentarer til mindre justeringer i rapporten, som er taget til efterretning i nærværende reviderede udgave. Således er rapporten kvalificeret og godkendt på læringsseminaret.

På baggrund af de overordnede resultater blev det understreget, at uddannelsen er kommet rigtig godt fra start, og at der er blevet valgt og prioriteret rigtigt i oprettelsen af uddannelsen og de tilknyttede initiativer. Samtidig var deltagerne på seminaret enige om, at det er interessant og givtigt, at evalueringen samtidig peger på, at der noget, der kan gøres bedre.

Fra evaluators side var der udpeget fem temaer, som synes særligt vigtige at diskutere og eventuelt justere i et udviklende sigte. Temaerne var udpeget med baggrund i evalueringens resultater, som er præsenteret i nærværende rapport. Nedenfor præsenteres de holdninger og løsningsforslag, som blev taget op og diskuteret for hvert af de fem temaer.

12.1 Praksisnær undervisning

Data viser, at de studerende efterspørger mere praksisnær undervisning. Deltagerne på læringsseminaret lagde dog vægt på, at der skal være en balance mellem teori og praksis på uddannelsen. Særligt på modul 1 er der tale om teori, som er og skal forblive teoretisk og ikke nødvendigvis gøres fuldstændig praksisnært. I forlængelse heraf var det deltageres opfattelse, at undervisningen på modul 1 ikke er mulig at gøre meget mere praksisnær, end det er tilfældet nu. Dette underbygges af, at man også oplever modsatrettede tendenser, hvor studerende synes, at den praksisnære del tager for meget tid fra undervisningen i det stof og de centrale begreber, de skal nå igennem. Således blev det også understreget, at det er vigtigt, at de studerende også arbejder med de teoretiske elementer, for at de studerende får det ud af modul 1, som er formålet.

Der var blandt deltagerne dog stadig enighed om, at den praksisnære undervisning skal fastholdes og videreudvikles. I forlængelse heraf blev der rejst en idé om at finde midler til, at underviserne kan mødes og dele erfaringer omkring den didaktiske praksisnære undervisning. Deltagerne pegede også på, at man godt kunne gøre mere for

at finde materiale, der kan understøtte og praksisgøre de mere teoretiske elementer på modul 1. Udfordringen er, at der ikke findes noget materiale, der har disse egenskaber. Det blev også foreslået at bruge eksamensopgaverne og de eksempler, de studerende selv bruger heri, i undervisningen.

12.2 Det faglige niveau

Med hensyn til det faglige niveau var deltagerne holdning, at det er positivt, at en vis procentdel af de studerende mener, at niveauet er for højt. Den generelle holdning var således, at uddannelsen gerne må udfordre de studerende. Endvidere var det opfattelsen, at det er enkelte undervisningsgange, der gør at de studerende svarer, at niveauet er for højt på det generelle plan.

Det blev dog drøftet, hvordan man i nogen grad kan eller allerede imødekommer, at de studerende oplever niveauet som værende for højt. På DSH-Århus vil man søge at erstatte nogle af de lidt sværere tekster, når det er muligt. På CVU-vest gør man meget ud af at understrege, at de studerende ikke forventes at forstå samtlige teorier eller teoretikere til fulde. Det blev endvidere drøftet, at fokus på akademisk læring og læringsprocesser, idéer til læsning og lignende kan betyde meget for de studerendes opfattelse af niveauet på uddannelsen.

I forlængelse heraf blev der født en ide om at udvikle en publikation, som sætter fokus på videnskabsteoretiske retninger set i relation til børne- og ungeområdet. Det blev fastslået, at et sådan projekt formentlig ville kunne finde midler i Forsknings- og udviklingspuljen.

I lyset af det lille frafald og den generelle tilfredshed med uddannelsen konkluderedes det, at de studerendes vurdering af det faglige niveau ikke er alarmerende, men at det er et område, der skal holdes øje med.

12.3 Eksamen/karaktergivning

Lovgivningen sætter en del begrænsninger for mulighederne for at justere på eksamensformen, men der hvor der er plads til variation skal det udnyttes. Deltagerne diskuterede fx, at eksamensformen med fordel kunne variere hen over modulerne, således de studerende på nogle moduler skal aflevere en opgave mens de på andre moduler afslutter med en mundtlig eksamen. Det vil imødekomme det forhold, at nogle studerende har problemer med skriftlig formidling, mens andre har svært ved at formulere deres tanker mundtligt.

Med udgangspunkt i at det er vigtigt at holde et vist niveau på uddannelsen udtrykte deltagerne, at de var positive overfor både niveauet i eksamensopgaverne og det lille antal studerende, der ikke har bestået modul 1.

Det blev også drøftet hvilket tidspunkt for udlevering af eksamensopgave, der er mest hensigtsmæssigt. Nogle uddannelsessteder udleverer eksamensopgaven den første dag, mens andre uddannelsessteder udleverer eksamensopgaven den tredje eller fjerde undervisningsgang. Flere mente, at tidspunktet for udleveringen ikke er så vigtig, men at man i stedet skal lægge vægt på, at de studerende har den viden om eksamen og eksamensform, som gør, at de ikke føler sig utrygge omkring eksamen.

12.4 Balancen mellem arbejde og uddannelse

Data viser, at balancen mellem arbejde og uddannelse er en stor udfordring for en del af de studerende. Der var enighed om at uddannelsesplanen, som et praktisk redskab, kan bidrage til, at de studerende kan opnå en bedre balance mellem arbejde og uddannelse. Det handler om at forventningsafstemme og tydeliggøre hvad uddannelsen forventer af den studerende, hvad arbejdspladsen forventer og hvordan balancen skal håndteres. Uddannelsesplanen kan være med til at sikre, at der skabes en vigtig gensidighed mellem leder/arbejdsplads og studerende i forhold til tilrettelæggelse og udbytte af uddannelsen. Deltagerne på seminaret fortalte, at de allerede nu mærker, at der er forskel på tilgangen og den måde man snakker om uddannelsen, der hvor den udvidede studievejledning har ydet konsulentbistand på arbejdspladsen, set i forhold til de arbejdspladser, hvor den udvidede studievejleder ikke har været på besøg. Dette underbygger, at der her er tale om et område, hvor studievejledningen med uddannelsesplanen i hånden måske kan gøre en forskel.

Rent praktisk skal det undersøges, om der kan stilles krav om en 5. friuge til eksamen for at imødekomme, at de studerende føler sig presset, fordi de skal arbejde og skrive eksamensopgave samtidig. Det blev også konkluderet, at man på uddannelsesstederne skal være bedre til altid at udmelde undervisnings- og pensumplaner i god tid. Det kan også påvirke de studerendes mulighed for at tilrettelægge arbejde og uddannelse. Balancen mellem arbejde og uddannelse kan, for en del af de studerende, også blive bedre via af en forbedret anvendelse af virkarpuljemidlerne.

12.5 Vikarpuljen

Deltagerne var enige med evaluatoren i, at midlerne fra vikarpuljen ikke bruges optimalt, og derfor ikke kommer de studerende til gode på den måde, som det var tiltænkt. Det foreslås, at der gøres en indsats for at inspirere lederne til at bruge vikarmidlerne mere hensigtsmæssigt gennem vejledning, gode idéer og best practices for anvendelse af midlerne. Lederne i kommunerne skal ikke kun motiveres med økonomiske incitamenter og dokumentation for anvendelse af midlerne, men i højere grad med gode idéer og vejledning. Det er endvidere deltagerens opfattelse, at det har en bedre effekt.

I forlængelse heraf er det værd at bemærke, at vikarpuljen er Servicestyrelsens område og ikke de udvidede studievejlederes område. Det skal derfor overvejes hvordan og i hvilket regi arbejdspladserne skal inspireres, vejledes i og motiveres til at bruge vikarpuljemidlerne mere hensigtsmæssigt på sigt.

Der var enighed om, at virkarpuljeordningen ikke har fungeret efter planen. Midlerne er i lang de fleste tilfælde ikke blevet udbetalt til tiden, hvilket skyldes indkørvanskeligheder samt ufuldstændige ansøgninger mv. Der mangler ligeledes grundlæggende tværgående viden om hvordan midlerne bliver brugt i en situation, hvor udbetalingerne sker som tiltænkt. Sidstnævnte er et emne, der med fordel kan fokuseres på i næste fase af evalueringen med henblik på at forbedre vikarpuljens betydning.

På læringsseminaret var der enighed om at afvente evalueringsresultater, der er indsamlet efter udbetalingerne af midlerne er kommet til at fungere, før der sættes nogle af de foreslåede initiativer i gang.

12.6 Diverse

Deltagerne drøftede en række yderligere emner på læringsseminaret.

Der blev peget på, at der ikke er klarhed omkring på den ene side ensretning af uddannelserne på de fem uddannelsessteder og på den anden side plads til forskellighed på tværs af uddannelsesstederne. Det blev udtrykt, at det er vigtigt, at man forholder sig til, hvor ens uddannelserne skal være, og hvor man forventer, at der skal være nogle synergieffekter af samarbejdet mellem uddannelsesstederne.

Det blev også taget op, hvordan man håndterer de spørgsmål, som de studerende og ledere stiller omkring muligheder for at afvige fra de rammer, der er sat op for uddannelsen og de tilknyttede initiativer. Der spørges fx til, om man kan udskyde moduler og lignende, og om det er muligt at ansætte nogle andre for vikarmidlerne, hvis det fx ikke er muligt, at finde vikarer med den mest oplagte baggrund.

Deltagerne på læringsseminaret diskuterede også Forskning og Udviklingspuljen, som netop er åbnet for ansøgninger. Der var enighed om, at der i forbindelse med puljen skal implementeres nogle procedurer, der sikrer at den viden, der produceres i projekterne deles og anvendes så hurtigt som er muligt, så den kan komme alle undervisere, uddannelsessteder, studerende og dermed hele området til gode. Der skal skabes en kultur, hvor projekterne ikke 'tilhører' den enkelte underviser, men er et fælles projekt, som alle kan få udbytte af, og som alle har aktier i og føler ejerskab omkring.

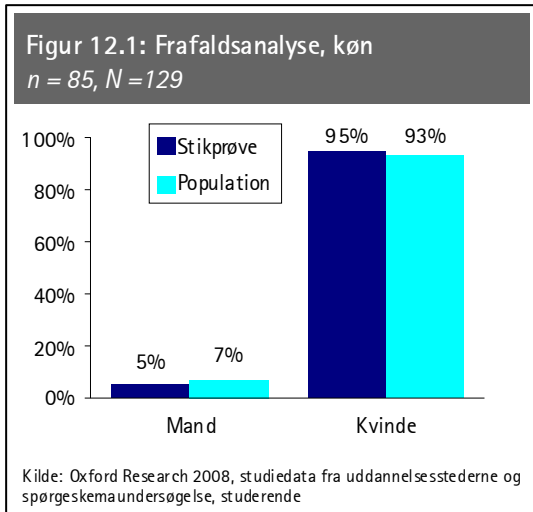
12.7 Nye vinkler i evalueringen

På læringsseminaret og efterfølgende styregruppemøde blev det videre fokus for evalueringen endvidere drøftet.

Følgende fokuspunkter vil være med til at udvikle evalueringen i næste fase:

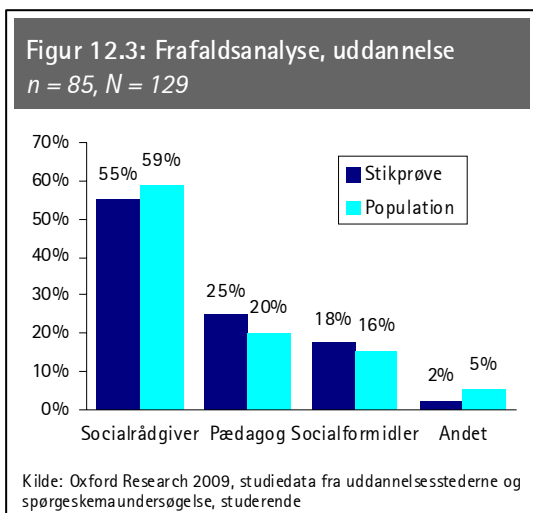
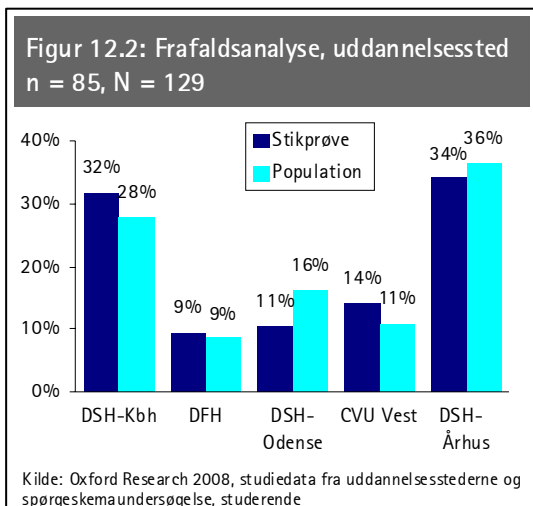
- Mindre fokus på tilfredshed blandt de studerende og mere fokus på at gå i dybden i forhold til at finde svar – fx i forhold til hvordan de studerende har ændret praksis og hvilke refleksioner, som de har gjort sig om praksis på baggrund af uddannelsen.
- Større inddragelse af kvalitative interviewdata i evalueringen.
- Endnu mere fokus på 'det fremadrettede' - hvad skal der til for at hjælpe i forhold til udvidet studievejledning, vikarpuljen, praksiseksempler, cases mv.?
- Mere fokus på indholdet i undervisningen. Hvilke emner fungerer godt/mindre godt og hvorfor?
- Indsamling af tværgående data, der beskriver anvendelsen af vikarpuljen i praksis.

Bilag 1. Frafaldsanalyse

Figur 12.1-12.3 sammenligner fordelingen af respondenterne på spørgeskemaundersøgelsen til studerende (n) med fordelingen for den samlede population af studerende (N).

Det fremgår af figurerne, at der ikke er nogen nævneværdige forskelle på de to fordelinger, hvilket betyder, at undersøgelsen er repræsentativ i forhold til variablene køn, uddannelse og uddannelsessted.

Bilag 2. Figur 13.1: Evalueringsdesign

